

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra obchodu a cestovního ruchu

Bakalářská práce

Zodpovědný cestovní ruch na Křivoklátsku

Vypracovala: Markéta Starostová

Vedoucí práce: Ing. Kamil Pícha, Ph.D.

České Budějovice 2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Markéta STAROSTOVÁ**
Osobní číslo: **E13299**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Obchodní podnikání**
Název tématu: **Zodpovědný cestovní ruch na Křivoklátsku**
Zadávací katedra: **Katedra obchodu a cestovního ruchu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Zhodnocení současného stavu šetrných typů cestovního ruchu na Křivoklátsku. Posouzení struktury předpokladů rozvoje šetrných typů cestovního ruchu na Křivoklátsku. Zhodnocení preferencí návštěvníků Křivoklátska k šetrným typům cestovního ruchu. Identifikace témat vhodných k optimalizaci využití oblasti cestovním ruchem a rekreací.

Metodický postup:

1. Studium odborné literatury
2. Sběr a utřídění sekundárních a primárních dat
3. Analýza nabídky a poptávky
4. Návrh témat k optimalizaci

Rámcová osnova:

1. Úvod. Cíl práce (hypotézy - pokud jsou s ohledem na zvolené téma potřebné).
2. Přehled řešené problematiky (literární rešerše).
3. Metodika.
4. Řešení a výsledky, případně diskuse.
5. Závěr.
6. Seznam použitých zdrojů.
7. Seznam příloh.
8. Přílohy.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **40 - 50 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**
Seznam odborné literatury:

Goeldner, C.R. & Ritchie, J.R.B. (2008). *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*. 11 th Edition. New York: Wiley
Navrátil, J. (2012). *Návštěvník jako rozvojový faktor navštíveného místa*. Praha: Alfa nakladatelství
Mariot, P. (1983) *Geografia cestovného ruchu*. Bratislava: Akadémia
Ritchie, J.R.B. & Crouch, G.I. (2003). *The Competitive Destination: A Sustainable Tourism Perspective*. Oxon: CABI Publishing

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Kamil Pícha, Ph.D.**
Katedra obchodu a cestovního ruchu
Konzultant bakalářské práce: **doc. RNDr. Josef Navrátil, Ph.D.**
Katedra biologických disciplin
Datum zadání bakalářské práce: **10. ledna 2014**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2015**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
BUDĚJOVICI 370 05
370 05 Česká Budějovice

Ing. Viktor VOJTKO, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 31. března 2014

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 24.4.2015

Starostová Markéta

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucímu práce, panu doktoru Píchovi, za pomoc při zpracování této bakalářské práce.

Obsah

1 Úvod.....	3
1.1 Dílčí cíle a hypotézy	4
2 Literární rešerše	5
2.1 Cestovní ruch	5
2.2 Systém cestovního ruchu	6
2.3 Trvale udržitelný cestovní ruch	9
2.3.1 Venkovský cestovní ruch.....	10
2.3.2 Cykloturistika.....	12
2.4 Účastník cestovního ruchu.....	13
3 Metodika	17
3.1 CHKO Křivoklátsko	17
3.2 Analýza poptávky	19
3.2.1 Dotazníkové šetření	19
3.2.2 Dotazovací nástroj	19
3.2.3 Zpracování dat	22
4 Výsledky a diskuze	30
4.1 Míra atraktivity nabídky šetrných forem cestovního ruchu.....	30
4.2 Předpoklady míry atraktivnosti nabídky.....	32
4.2.1 Ubytování na farmě se zapojením se do hospodářství.....	32
4.2.2 Rybolov systémem „chyt’ a pust’“	33
4.2.3 Pozorování zvěře s odborným doprovodem	34
4.2.4 Nabídka dobrovolnické práce v chráněných územích	35
4.2.5 Návštěva míst se vzácnou flórou a vegetací s odborným doprovodem.....	37
4.2.6 Ubytování v ekologicky certifikovaných zařízeních	38
4.3 Rozdíly v názorech mezi vybranými segmenty respondentů	39

4.3.2 Testování vlivu věku na atraktivitu nabídek šetrného turismu	42
4.4 Analýza nabídky šetrného cestovního ruchu v CHKO Křivoklátsko	43
4.4.1 Ekologické farmy a statky	43
4.4.2 Rybolov	44
4.4.3 Myslivost a pozorování zvěře	44
4.4.4 Správa CHKO Křivoklátsko a naučné stezky	45
4.4.5 Cyklotrasy	47
4.4.6 Pozorování vzácné flóry a památné stromy	47
4.4.7 Veřejné akce	48
5 Návrhy optimalizace využití oblasti šetrným cestovním ruchem	49
5.1 Spojení nabídky ubytování na farmě se zapojením se do hospodářství s možností cykloturistiky	49
5.2 Rozšíření nabídky dobrovolnických prací v chráněném území	49
5.3 Uvedení nabídky návštěvy míst se vzácnou flórou a vegetací s odborným doprovodem	50
6 Závěr	51
7 Summary	53
8 Seznam použitých zdrojů	54
9 Seznam obrázků	
10 Seznam tabulek	

1 Úvod

Cestovní ruch je společenským fenoménem. Patří mezi tři nejvýznamnější odvětví národního hospodářství a je významný hlavně z pohledu přínosů pro národní hospodářství. Cestovní ruch není však pouze pozitivní, často se zapomíná na jeho negativní vlivy, kam patří zejména poškozování životního prostředí.

Česká republika je vyhledávaným cílovým místem návštěvníků nejen díky své poloze v srdci Evropy, ale i kvůli své přírodě. Aby ji masy turistů neničily, je nezbytné dosáhnout rovnovážného stavu mezi počtem návštěvníků individuálních oblastí a způsobem jejich ochrany. Východisko může podle řady názorů představovat zodpovědný, trvale udržitelný cestovní ruch, který je analyzován v této bakalářské práci.

Zodpovědný cestovní ruch a jeho problematika, je řešena ve vybrané oblasti CHKO Křivoklátsko, která se nachází na pomezí Středních a Západních Čech. Tato oblast byla vybrána, protože je významnou biosférickou rezervací na seznamu UNESCO a její centrální část byla navržena na pátý národní park České republiky. V oblasti je velmi pestré zastoupení jak rostlinné, tak živočišné říše. Více než sto druhů živočichů je přitom zařazeno mezi ohrožené druhy. Už proto je důležitá udržitelnost této oblasti pro ostatní generace.

Hlavním cílem bakalářské práce je pomocí analýzy nabídky vyhodnotit aktuální strukturu typů šetrného cestovního ruchu v oblasti. Druhotnými cíli jsou pomocí dotazníkového šetření zhodnotit preference návštěvníků oblasti CHKO Křivoklátsko k šetrným typům turismu a zpracovat strukturu předpokladů k rozvoji šetrného cestovního ruchu v oblasti včetně jejího posouzení. Dalším dílčím cílem je navrhnout nejlépe možné způsoby využití oblasti CHKO Křivoklátsko cestovním ruchem. Ve výsledku nemá být popsána jen oblast a nabídka produktů, má se dojít ke zjištění, zda se zde vyskytují do této doby nevyužité formy šetrného cestovního ruchu, jež mohou vybranou oblast učinit ještě více přitažlivou a zachovat ji.

1.1 Dílčí cíle a hypotézy

C1: Struktura předpokladů cestovního ruchu v CHKO Křivoklátsko a její posouzení.

H1.1: Struktura předpokladů cestovního ruchu v CHKO Křivoklátsko není diverzifikovaná.

C2: Rozmístění předpokladů cestovního ruchu v CHKO Křivoklátsko a jejich posouzení.

H2.1: V CHKO Křivoklátsko je rozmístění předpokladů cestovního ruchu rovnoměrné.

C3: Složení návštěvníků CHKO Křivoklátsko a jejich posouzení.

H3.1: Nejsou známy nerovnosti v charakteristikách návštěvníků mezi jednotlivými kategoriemi.

C4: Návrhy vhodné k nejlépe možnému využití oblasti CHKO Křivoklátsko cestovním ruchem.

H4.1: Ve vybrané oblasti není možno rozvíjet cestovní ruch.

2 Literární rešerše

2.1 Cestovní ruch

Cestovní ruch je důležitým společensko-ekonomickým fenoménem (Hesková, Beránek, Dvořák, Novacká & Oriška, 2011, str. 9). Jedná se soubor činností zaměřených na uspokojování potřeb souvisejících s cestováním a pobytem osob mimo místo trvalého bydliště v jejich volném čase, kdy jejich cílem je poznávání, rozptýlení a zábaava, odpočinek, kulturní a sportovní vyžití, tedy získání komplexního zážitku (Gučík, 2004, str. 18). Moderní cestovní ruch se začal rozvíjet na přelomu 19. a 20. století, dnes spolu s automobilovým průmyslem a obchodováním s ropou patří mezi tři největší exportní odvětví (Hesková a kol., 2011, str. 9).

Každý rok cestují miliony obyvatel po celé planetě. Cestovní ruch má podíl na výsledcích národního hospodářství a je významným zaměstnavatelem (Třicátník, 1996, str. 2). Z hlediska ekonomiky je pro naši zemi, Českou republiku, významný příjezdový cestovní ruch a jeho příjmy. V roce 2014 naši zemi navštívilo 8,1 milionu zahraničních turistů, kteří se ubytovali v hromadných ubytovacích zařízeních (bylo to o 3,5 procenta více než v roce 2013). Příjmy z cestovního ruchu za rok 2014 dosáhly 141,8 miliard, o čtyři miliardy více než v předchozím roce (CzechTourism, 2015)

V roce 1991 se v kanadské Ottawě konala Mezinárodní konference o statistice cestovního ruchu, kde se řešily problémy s jednotným vymezením i statistickým sledováním cestovního ruchu (Malá & kol., 2002, str. 10). Podle světové organizace cestovního ruchu UNWTO cestovní ruch zahrnuje činnosti osob cestujících a pobývajících v místech mimo své obvyklé prostředí po dobu nejvýše jednoho roku ve volném čase. Pojem obvyklé prostředí má za cíl vyloučit výlety do oblasti obvyklého pobytu, časté a pravidelné cesty mezi místem trvalého bydliště a pracovištěm, a další komunitní cesty běžného charakteru (Goeldner & Ritchie, 2009, str. 7). V domácím cestovním ruchu je stanovená doba šest po sobě jdoucích měsíců (Malá & kol., 2002, str. 11).

Účastník cestovního ruchu představuje subjekt, který *„uspokojuje svoje potřeby spotřebou statků cestovního ruchu v době cestování a pobytu mimo místo trvalého bydliště a obvykle ve volném čase. Je nositelem poptávky a spotřebitelem produktu cestovního ruchu“* (Hesková a kol., 2011, str. 13). Účastníci se dále dělí na stálé obyvatele – rezidenty, návštěvníky a turisty, přičemž všechny tyto osoby cestují za jiným než výdělečným účelem v navštíveném místě.

Rezident, jako potenciální účastník domácího nebo zahraničního cestovního ruchu, je osoba, která „žije alespoň šest po sobě následujících měsíců v jiném místě před příchodem do jiného místa na kratší dobu než šest měsíců.“ V zahraničí je to alespoň jeden rok. Jedná se tedy o obyvatele daného státu a cizince, kteří splňují tato kritéria.

Návštěvník je osoba, která cestuje v domácím cestovním ruchu na jiné místo na dobu kratší než 6 měsíců, v zahraničí jeden rok.

Turista v domácím cestovním ruchu splňuje kritéria návštěvníka, cestuje na dobu spojenou s minimálně jedním přenocováním, ale ne na dobu delší než jeden rok. Podle délky pobytu se rozlišuje turista na dovolené, který pobývá na určitém místě více než určený počet dní, krátkodobě pobývajícím turistu nepřekračuje určený počet dní, ale alespoň jednou přenocuje a výletník cestuje na dobu kratší 24 hodinám s tím, aniž by v navštíveném místě přenocoval (Hesková a kol., 2011, str. 13-14).

2.2 Systém cestovního ruchu

Podle Heskové a kol. (2011, str. 12) je cestovní ruch otevřeným a dynamickým systémem tvořeným subjektem a objektem cestovního ruchu.

Subjekt je představovaný účastníkem cestovního ruchu. Objekt cestovního ruchu je vše, co je cílem místa pobytu účastníka cestovního ruchu, např. kultura, příroda. Je nositelem nabídky a je tvořen cílovým místem - destinací, podniky a institucemi cestovního ruchu (Hesková a kol., 2011, str. 15). Francová (2003, str. 15) říká, že objekt můžeme charakterizovat jako neosobní předpoklady uskutečnění cestovního ruchu.

Destinace je reprezentována střediskem cestovního ruchu, regionem nebo státem, musí obsahovat přírodní a kulturní potenciál pro cestovní ruch označovaný jako primární nabídka. Potenciál umožňuje naplnit motivy účasti na cestovním ruchu pomocí infrastruktury, která představuje sekundární nabídku. Ta je tvořena podniky, zařízeními a institucemi umožňující návštěvníkům cílové destinace přechodné ubytování, stravování, rekreační, kulturní a sportovní vyžití apod. (Hesková a kol., 2011, str. 15).

Podle motivu k účasti, tj. účelu, proč účastníci cestují, rozlišujeme druhy cestovního ruchu, kam řadíme rekreační cestovní ruch, turistický a sportovní cestovní ruch, lázeňský cestovní ruch, kulturní cestovní ruch, hospodářský cestovní ruch a náboženský cestovní ruch (Kunešová & Nedvědová, 1992, str. 9). Hesková a kol. (2011, str. 21) je doplňuje o dobrodružný, myslivecký a rybářský, lázeňský, zdravotní, obchodní, kongre-

sový a stimulační cestovní ruch. Když jako základ posuzování cestovního ruchu bereme příčiny, které ho ovlivňují a důsledky, které přináší, hovoříme tak o formách cestovního ruchu. Ty se z hlediska geografického rozlišují na domácí, zahraniční a mezinárodní cestovní ruch, dále na vnitřní, národní a regionální cestovní ruch. Podle počtu účastníků jej můžeme dělit na individuální, skupinový, masový a ekologický cestovní ruch. Způsob organizování dělí cestovní ruch na individuální a organizovaný. Cestovní ruch podle věku účastníků lze rozlišovat na cestovní ruch dětí, mládeže, rodinný a seniorský cestovní ruch. Podle ročního období můžeme uskutečnit cestovní ruch sezónní, mimo sezónní a celoroční (Hesková a kol., 2011, str. 27-34).

Z ekonomického i geografického hlediska lze faktory, které ovlivňují cestovní ruch, rozdělit do tří skupin – selektivní (stimulační) faktory, lokalizační podmínky a realizační podmínky (Hrala, 1998, str. 12). Selektivní faktory umožňují výběr a stimulaci účastníků cestovního ruchu, lokalizační předpoklady určují místo výskytu cestovního ruchu a realizační podmínky dovolují realizovat účast na cestovním ruchu (Němčanský, 1996, str. 8).

Selektivní faktory stimulují vznik a rozvoj turismu. Lokalizační faktory jsou tím, co se „musí vidět“, a realizační faktory tím, jestli k „tomu“ cestovatel dojde a bude se moci někde ubytovat a stravovat. Selektivní faktory určují, jestli vůbec někdo přijede, a když přijede, tak kdo a v jakém počtu a jestli cestovní ruch v dané oblasti může vůbec existovat.

V rámci selektivních faktorů můžeme rozlišit faktory objektivní a subjektivní. Objektivní faktory se dělí na politické faktory, kam lze zařadit charakter politického systému či možnost volného pohybu osob a kapitálu, ekonomické faktory se směřují k měně, výši reálné mzdy či mírou investic do prezentace destinace, demografické skutečnosti obsahují veličiny jako počet obyvatel, ekonomickou aktivitu, zvyšující se životní úroveň a poslední jsou administrativní podmínky, kam lze zařadit právní předpisy, zákony, vyhlášky apod. V subjektivních stimulačních faktorech hrají velkou roli reklama, propagace, zkušenosti, módnost a renomé destinace (Ryglová, Burian & Vajčnerová, 2011, str. 37-39).

Lokalizační faktory jsou dány územím a jsou neměnné. Zařadit sem můžeme přírodní podmínky s klimatem, geologií, reliéfem a geomorfologií, hydrologické poměry, přírodní atraktivitu, faunu a flóru a společenské atraktivitu, jež vznikly činností lidí –

památky, zvyky, slavnosti a události, rostoucí význam zauímají umělé atrakce v podobě např. zábavních parků. Lokalizační faktory předurčují, pro jaký druh cestovního ruchu je destinace vhodná a jaký druh turismu se bude v destinaci vyvíjet. Pomocí nich lze také odlišit jednotlivá území, protože určují, čím se bude daná destinace prezentovat a jak se bude lišit od konkurence.

Realizační faktory umožňují danou oblast dosáhnout pomocí dopravy a využít ji prostřednictvím ubytovacích, stravovacích a jiných zařízení. Doprava je základní podmínkou realizace, zajišťuje pohyb mezi výchozím místem účastníka a cílovou destinací a rozhoduje o využívání regionu cestovním ruchem. Význam dopravy roste díky modernizaci, snižování přepravních nákladů, zvyšování kapacity, rychlosti, kvality a bezpečnosti, zvyšuje dostupnost. Objevují se však i negativní vlivy, zejména zhoršování životního prostředí v intenzivně navštěvovaných oblastech automobilovou dopravou (Hrala, 2001, str. 27-28). Rygllová a kol. (2011, str. 36) píší, že se stále častěji zdůrazňuje nezbytnost co nejnižší škodlivosti dopravy pro životní prostředí. Svojí roli hraje rozvoj cyklistiky, cykloturistiky a další šetrné způsoby dopravy. Podstatnou část materiálně-technické základny, která umožňuje realizaci, tvoří ubytovací a stravovací zařízení, především jejich rozsah, úroveň a kapacita (Hrala, 2001, str. 30).

Na systém cestovního ruchu můžeme pohlížet také z vnějšího a vnitřního prostředí. Modelem konkurenceschopnosti, který je nejrozšířenější po celém světě, je Ritchie-Crouch model. Mezi jeho hlavní výhody patří *„přístup založený na destinaci cestovního ruchu jako základním prostorovém projevu rozvoje cestovního ruchu široké škály měřítek a v komplexnosti při zachování obecné a konkrétní využitelnosti“* (Navrátil, 2012, str. 44). Konkurenceschopnost v tomto modelu se posuzuje z hlediska mikro- a makroprostředí a je tvořena pěti složkami destinace a to podpůrnými faktory a zdroji, jádrovými zdroji a atraktivitami, destinačním managementem, plánováním a rozvojem v destinaci a podmínkami situace. Makroprostředí působí z vnějšku systému cestovního ruchu, zpravidla má vliv na cílové na globální úrovni a ovlivňuje veškeré lidské aktivity. Cestovní ruch ovlivňuje významně řada prostředí, mezi které Ritchie a Crouch (2003, str. 62-64) řadí ekologické, ekonomické, technologické, demografické, socio-kulturní a politické. Mikroprostředí destinace je komplikovanější a podstatu tvoří vztah tří složek - cílové místo neboli destinace, systém cestovního ruchu a jeho součásti a ostatní cílová místa. Konkurenceschopnost destinace je určována konkurenceschopností podniků a jejich spoluprací. Mikroprostředí tedy představují spotřebitelé, zpro-

středkovatelé, dodavatelé, podniky cestovního ruchu, konkurence, veřejné prostředí a samotná destinace.

2. 3 Trvale udržitelný cestovní ruch

Turismus působí na okolní prostředí – sociokulturní, fyzické a ekonomické ve dvou fázích. Za prvé se jedná o přípravu a budování infrastruktury, za druhé jde o samotnou realizaci turismu (Palatková, 2011, str. 142).

Mezi významné vlivy, které mají dopad na sociokulturní prostředí, se řadí místní kultura a její movitá a nemovitá reprezentace, sociální struktura společnosti a životní styl (Zelenka, Těšitel, Pásková & Kušová, 2013, str. 57). Vliv cestovního ruchu na toto prostředí řeší vztah mezi rezidenty, kteří žijí v dané destinaci a návštěvníky. „*Jde o to, kdo komu, jak a za jakých podmínek se přizpůsobí a kdo z těchto změn a přizpůsobení bude ekonomicky profitovat*“ (Palatková, 2011, str. 143).

Nejvíce cestovní ruch ovlivňuje životní (fyzické) prostředí. V přípravě infrastruktury se zabírá půda a odlesňuje se krajina, která se poté zastavuje hotely, rezorty či komunikacemi. Uskutečňování turismu může fyzické prostředí zcela zdevastovat. Mohl by pak nastat stav, kdy si sám cestovní ruch zničí předpoklady pro svůj další rozvoj a růst (Palatková, 2011, str. 142). Jako příklad environmentálních rizik, která působí na ekosystémy lze uvést odstraňování vegetace, rušení zvířat a odstraňování jejich stanovišť. Další rizika působící na půdu mají podobu jejího zhutňování, které se projevuje v silně využívaných oblastech, může také dojít k odstranění půdního krytu, či erozi. Na vegetaci negativně působí doprava, dochází k jejímu odstranění a dalším nepříznivým důsledkem je přenášení plevelů a nepůvodních druhů rostlin. Příkladem rizik působících na vodu, je rostoucí poptávka po užitkové a pitné vodě, vypouštění odpadních vod do potoků, řek a přehradních nádrží, při kterém dochází k jejímu znečištění. Ovzduší je znečišťováno emisemi v podobě oxidů dusíku a oxidu uhelnatého a uhličitého (Zelenka a kol., 2013, str. 52).

Negativní vlivy turismu, které se týkají vlivu sociokulturního a fyzického prostředí lze nějakým způsobem řešit. Řešení ale musí mít komplexní přístup a ten právě představuje udržitelný cestovní ruch (Palatková, 2011, str. 147).

Podle Novacké (2013, str. 14) definuje Světová organizace cestovního ruchu (UNWTO) udržitelný cestovní ruch jako vzájemné propojení potřeb účastníků cestovní-

ho ruchu a cílových destinací, přičemž je potřebné chránit a zvyšovat možnosti pro budoucnost. Udržitelný cestovní ruch vyžaduje řídit všechny zdroje s ohledem na ekonomické, sociální a estetické potřeby, které vytváří podmínky na naplnění kulturní nedotknutelnosti, základních ekologických procesů, biologickou diverzitu a existenci systémů na podporu života.

Existují tři pilíře udržitelnosti, na kterých udržitelný cestovní ruch stojí. Jedná se o udržitelnost sociokulturního, fyzického a ekonomického prostředí. Mezi charakteristiky udržitelného cestovního ruchu lze zařadit například to, že:

- Informuje, učí a má výchovný charakter jak pro rezidenty, tak pro návštěvníky,
- může zvýhodňovat rezidenty v podobě zaměstnanosti nebo možnosti jejich účasti na plánování cestovního ruchu,
- minimalizuje negativní a maximalizuje pozitivní efekty, čímž zachovává zdroje,
- uctívá místní tradice a kulturu,
- dochází k preferenci kvality před kvantitou, ad. (Palatková, 2011, str. 147-148).

Principy udržitelnosti a jejich prosazování mají za cíl zlepšit kvalitu života místního obyvatelstva, chránit kvalitu životního prostředí, zajistit sociální soudržnost komunit a hlavně zajistit kvalitu zážitku pro návštěvníka (Palatková, 2011, str. 148).

2.3.1 Venkovský cestovní ruch

Venkovský cestovní ruch se také označuje jako rurální cestovní ruch. Jedná se o druh cestovního ruchu, který „zahrnuje vícedenní pobyt ve venkovském prostředí a rekreační činnosti realizované na venkově“ ve formě agroturismu, ekoagroturismu nebo ekoturismu. Lidé se účastní pobytu na venkově z důvodu čistějšího životního prostředí, hlavně ovzduší. Na venkově je také méně hluku oproti městům. Turisté ale mohou být k pobytu motivováni i poznáváním tradic a zvyků, nebo z důvodu pozorování zvěře a rostlinstva (Orieška, 2010, stránky 324-325).

Už v devatenáctém století se objevil zájem o rekreaci na venkově jako reakce na stres a znečištění od vznikajících průmyslových měst, kdy turisty do cílových míst dopravovaly hlavně železniční společnosti. Venkovská turistika, tak jak ji známe dnes,

začala pronikat v sedmdesátých až devadesátých letech dvacátého století. V mnohém se ale liší, účastní se jí vyšší počty turistů cestující na delší vzdálenosti, kteří se dopravují především prostřednictvím automobilů, které umožňují cestovat do míst, kam se nelze dostat železniční dopravou (Stříbrná, 2005, str. 7). Venkovská turistika má určitá specifika, kterými jsou například:

- umístění do venkovských oblastí,
- hodně otevřeného prostoru,
- kontakt s přírodou,
- malé budovy a malá sídla,
- počet obyvatel je nižší než deset tisíc,
- slabá infrastruktura,
- malé podniky místních obyvatel,
- tradiční zvyky,
- zapojení lesnictví a zemědělství,
- řízení na místní úrovni, atd. (Stříbrná, 2005, str. 9).

Specifičnost venkovské turistiky spočívá v decentralizaci ubytovacích zařízení, které umožňují eliminovat velké množství turistů a zabránit tak negativním důsledkům, které s sebou nese masový cestovní ruch (Vaněček, 1997, str. 29). Ubytování je poskytováno majiteli a pronajímateli vhodných nemovitostí – v chatách, chalupách, různých usedlostech nebo třeba rolnických domech. Stravování si buď zajišťují turisté sami v kuchynce ubytovacího zařízení, nebo mohou navštívit restauraci či hostinec. Často je využíváno produktů vlastní výroby nebo jiných místních producentů, mezi oblíbené patří také večery u ohně, kde mohou účastníci leccos opékat. Služby volného času účastníkům umožňují poznání života na venkově, pozorování prací s možností vlastní účasti, jako např. sklizení ovoce a zeleniny nebo péče o zvířata. Turisté se mohou zúčastnit i folklorních a jiných slavností, poutí, ale mohou i pozorovat přírodu, seznámit se s lidovými řemesly a tradicemi, sbírat lesní plody a houby či ochutnávat vína s domácími produkty a mnoho dalších činností.

Agroturistiku lze také označit jako agrární cestovní ruch nebo jako dovolenou na statku. Jejím cílem je uspokojení potřeb účastníků u agropodnikatele nebo v zemědělském hospodářství. Agroturismus užívá lokálních zdrojů, surovin a infrastruktury a je spojen s aktivním odpočíváním, poznáváním různých tradic a řemesel, ale i

života a práce v hospodářství, kdy je možnost aktivního zapojení (Orieška, 2010, str. 324) . Turisté mají možnost volného pohybu po farmě a jí přilehlých hospodářských objektech, kde se mohou mimo jiné seznámit s domácími a hospodářskými zvířaty. Důležité jsou i doprovodné programy, které pečují o volný čas turistů. Již jsem zmínila nabídku stravování z lokálních a vlastních surovin a zapojení se do činností spojených se zemědělstvím. Lze sem ale zařadit také projížďky na koních, jež jsou důležitou atraktivitou, poskytující buď samotným farmářem, který má možnost mít na farmě koně nebo je chovat anebo je možno tuto službu zprostředkovat jiným podnikatelem z blízkého okolí. Nabízí se také lov zvěře či ryb. Při zimních a letních sportech je důležitý charakter okolní krajiny, turisté mohou využít koupání, pěší či cykloturistiku, v zimě lze bruslit nebo lyžovat. Významnou součástí produktu tvoří také místní pamětihodnosti a přírodní zvláštnosti (Němčanský, 1996, str. 28-29).

„Ekoagroturismus je forma agroturismu, která se uskutečňuje na ekologicky hospodařících zemědělských farmách/statcích, tj. na farmách zabývajících se alternativním zemědělstvím“ (Orieška, 2010, str. 324). Tyto farmy nevyužívají umělých hnojiv, barviv a konzervačních preparátů, ani chemikálií. Jejich produkty jsou přísně kontrolovány, aby splňovaly mezinárodní standardy a mohly pak být označovány známkou „bio“ (Orieška, 2010, str. 324). Tato turistika se výrazně odlišuje od masové turistiky, která škodí životnímu prostředí. V polovině devadesátých let dvacátého století vznikla v Nizozemsku nevýdělečná vládní nadace ECEAT, Evropské centrum pro ekoagroturistiku, jejímž cílem bylo podpořit ekologické zemědělství a oživit venkov. ECEAT nabízel zájemcům dovolenou na farmách ve střední Evropě, i u nás v České republice. Zájem o tradiční venkov a neponičenou přírodu projevovali hlavně holandsští turisté (Němčanský, 1996, str. 33).

Ekoturismus, také ekoturistika, je *„forma cestovního ruchu spojená s putováním v přírodě, jejím pozorováním a poznáváním“* (Orieška, 2010, str. 324). Uskutečňuje se v oblastech, které jsou přírodně a krajinářsky hodnotné, jako jsou národní parky, chráněné krajinné oblasti nebo přírodní rezervace. Časté je spojení s cykloturistikou, protože kolo je nejvhodnější dopravní prostředek (Orieška, 2010, str. 325).

2.3.2 Cykloturistika

Mezi formy šetrného cestovního ruchu bývá často zařazován i pojem cykloturistika. Cykloturistika je představována aktivním cestováním pomocí horského či trekkin-

gového kola. Cestování je zaměřeno na poznávání určité oblasti, především společenských a přírodních krás. Tento způsob dopravy se velice podporuje a dochází k budování nových cyklostezek a cyklotras. Cyklostezky jsou společné pro pěší a cykloturistiku, často se jedná o vyznačený pruh na vozovce. Cyklotrasy jsou označeny speciální značkou a jsou to komunikace jen pro cykloturisty (Vysoká škola ekonomická, 2007, str. 12-13).

Zelená stezka, neboli greenway, je pojem, který je spojen s pěší a cykloturistikou. Jedná se o uměle vytvořené komunikace např. podél řek, které jsou určeny pro bezmotorovou dopravu. Tyto stezky využívají tedy pěší turisté, cykloturisté, ale i turisté jedoucí na koni, kolečkových bruslích, využít ji mohou i osoby na invalidním vozíku (Vysoká škola ekonomická, 2007, str. 13).

2.4 Účastník cestovního ruchu

Zda se subjekt cestovního ruchu vůbec účastní, ovlivňují motivační a determinující faktory (Horner & Swarbrooke, 2003, str. 64).

Motivační faktory mají v lidech vyvolat potřebu dovolené, rekreace či potřebu dalších aktivit volného času. Tyto faktory se využívají v propagačních kampaních a reklamách nabízených produktů. Motivační faktory se dělí do různých kategorií – fyzické (zdraví, relaxace, sport), emocionální (nostalgie, únik, fantazie), kulturní (prohlídky památek, historie), postavení (módnost), osobní (navštívení příbuzných či přátel), osobní rozvoj (učení novým jazykům, získání dovednosti). Je nezbytné brát na vědomí rozdílné motivační faktory různých zákazníků, může i dojít k působení většího množství motivačních faktorů na jednoho zákazníka (Horner & Swarbrooke, 2003, str. 64). Zákazníci si často své potřeby neuvědomují, a proto v nich toto vědomí musí vyvolat obchodník (Morrison, 1995, str. 72).

Determinující faktory jsou dvojího druhu. Jedny určují, jestli zákazník vůbec může jet na dovolenou – řadí se sem disponibilní prostředky, závazky vůči rodině a práci a fond volného času, druhý typ určuje, kam a kdy zákazník pojedje a jak bude v cílovém místě trávit čas. Mezi další faktory, které určují typ dovolené, jež si zákazník může dovolit, jsou např. dostupnost vhodných produktů a informací o nich, zkušenosti z minula ať už zákazníka, nebo jeho příbuzných a přátel, konkrétní představy zákazníka o typu dovolené a cílovém místě, jeho oblíbený druh dopravy, ceny dovolených, změny kurzů měny, roční období, či jiné faktory, které přitahují zákazníka na místa, kde ještě

nebyl. Zvláště determinujících faktorů by si měli obchodníci všimnout (Horner & Swarbrooke, 2003, str. 63-64).

Podle Navrátila a Martínáta (2012, str. 73) jsou dalšími motivy k cestování tzv. „push“ a „pull“ motivy. „Push“ motivy představují podmínky a jevy, které člověka donutily, aby opustil místo bydliště. V první řadě z důvodu nenaplnění potřeb, což se řadí mezi nejčastější, dalším důvodem může být nespokojenost se situací v daném státě nebo pocit ohrožení. „Pull“ motivy jsou charakterizovány cílovými místy, které ovlivňují člověka k rozhodnutí se právě pro danou destinaci.

Podnik, který chce, aby lépe poznal své zákazníky – kupující, je musí segmentovat (Raši, 2003, str. 66). Segmentace rozděluje celkový trh služeb podle charakteristik, jež mají společné, do určitých skupin, které jsou nazývány tržními segmenty nebo cílovými trhy. Segmentace patří mezi stěžejní principy marketingu (Morrison, 1995, str. 156). Segmentovat můžeme podle různých proměnných. Existují dvě základní proměnné, jedna zaměřená na spotřebitele (geografické, demografické, psychografické a jiné charakteristiky), druhá na spotřební situace, tedy jak spotřebitelé reagují na marketingovou akci (Příbová et al., 1996, str. 149). V cestovním ruchu se využívá segmentace geografická, která říká, že zákazníci pocházejí ze stejného místa, demografická segmentace člení trh podle statistik obyvatelstva (věk, pohlaví, národnost, příjmy, úroveň vzdělání, zaměstnání, velikost a strukturu rodiny ad.), segmentace podle účelu cesty (obchodní cesty, zábava), psychografická segmentace (životní styl a způsob života – činnosti, názory, zájmy), segmentace podle chování zákazníka (podíl na spotřebě, věrnost značce, využívání možností a výhod), segmentace podle frekvence/objemu využívání (frekvence nákupu služby, podíl segmentu na celkové poptávce) (Morrison, 1995, stránky 162-166).

Se segmentací je spojena také typologie turistů, na kterou pohlížejí různí autoři různým způsobem. Cohen (podle Horner & Swarbrooke, 2003, str. 65-66) rozděluje turisty na organizovaného masového turistu, individuálního masového turistu, turistu průzkumníka a turistu tuláka. Masový turista vybírá dovolenou ve vyhlášené populární destinaci často ve skupině přátel, volný čas tráví v hotelu nebo jeho blízkosti. Individuální masový turista volí balíček služeb, které mu zajistí určitou volnost a svobodu, občas uskuteční něco odvážného. Turista průzkumník své cesty plánuje sám, straní se jiným turistům a seznamuje se s místními, samozřejmě s určitým pohodlím a v bezpečí. Turista tulák má odstup od jakékoli formy cestovního ruchu, nemá předem nachystaný plán

cesty a chce být dočasně členem místních komunit. Organizovaného a individuálního masového turistu Cohen označuje jako institucionalizované cestovatele, které jsou pro cestovní kancelář cílovým trhem. Turista průzkumník a turista tulák jsou označováni jako neinstitucionalizovaní cestovatelé.

Smith (podle Horner & Swarbrooke, 2003, str. 66) rozděluje turisty do sedmi skupin – objevitelé, elitní turisté, nekonvenční turisté, neobvyklí turisté, nastávající masoví turisté, masoví turisté a charteroví turisté. Turisté objevitelé tvoří malou skupinu, existuje totiž stále menší množství míst, kde je možné něco objevovat. Elitní turisté jsou zkušení cestovatelé, kteří si vybírají zájezdy „na míru“. Nekonvenční turisté chtějí uniknout ostatním. Masoví turisté jsou vysvětleni výše. Charterové turisty nezajímá cíl cesty, ale předpoklad dovolené dle jejich představ, tedy ubytovací a stravovací služby, na které jsou zvyklí.

Plog (podle Horner & Swarbrooke, 2003, str. 67) rozlišuje turisty na psychocentriky (uzavření lidé, dobrodružní, mají rádi společnost jiných turistů, a proto upřednostňují známá rekreační centra) a allocentriky (odvážní, turisté rádi podstupující riziko, upřednostňují exotické destinace, cestují individuálně). Tato typologie se v praxi těžko používá, protože je potřeba získat složité a obtížně získatelné informace o jednotlivých turistech.

Post-turista byl identifikován Feiferem a Urrym (podle Horner & Swarbrooke, 2003, str. 67) jako produkt postmoderní doby. Tento turista využívá informační technologie a masovou komunikaci, turismus je pro něj hra. Dělá z předchozích typologií zbytečnost a je velkou výzvou pro průmysl cestovního ruchu.

Wood a House (Horner & Swarbrooke, 2003, str. 67) dali v devadesátých letech vzniknout pojmu správný turista. Tento turista je vyzýván, aby jeho způsob chování byl trvale udržitelný a odpovědný a že se bude cítit dobře, když se tak bude chovat. Takovému segmentu trhu je vhodné produkty prodávat takovým způsobem, aby v nich koupě vyvolala pocit, že se zachovali správně.

Koncem osmdesátých a začátkem devadesátých let dvacátého století vznikl tzv. zelený zákazník v důsledku rostoucího významu životního prostředí, které se stalo politickým i společenským bodem v mnoha zemích. Tito zákazníci mají velký zájem v otázkách životního prostředí, mluví se o „odstínech zelených zákazníků“, kteří se rozdělují na tmavě a světle zelené zákazníky. Tmavě zelení zákazníci vyjadřují ochotu při-

nést oběť a zaplatit za dovolenou více, světle zelení zákazníci tuto ochotu nevyjadřují a tyto produkty koupí pouze tehdy, pokud nestojí více peněz. Tmavě zelené zákazníky je možno považovat za samostatný segment, jak to některé kanceláře dělají, a cílí tak na ně produkty zvané ekodovolená (dovolená šetrná k životnímu prostředí), kde turisté pociťují, že se baví a nepoškozují při tom životní prostředí (Horner & Swarbrooke, 2003, str. 86-87).

3 Metodika

Pro sepsání této bakalářské práce bylo především důležité zvolit téma a vhodně geograficky vymezit oblast, jíž se bude zabývat. Zvolena byla Chráněná krajinná oblast Křivoklátsko ve Středočeském kraji v oblasti středního toku řeky Berounky, po které následovalo zpracování bakalářského projektu vedoucím práce, kde byly vytyčeny cíle a hypotézy.

Primární data bylo nutné získat pro analýzu poptávky po vybraných produktech ekologicky šetrného cestovního ruchu. Primární data se získala dotazníkovým šetřením a následně byla zpracována v programu MS Excel a vyhodnocena v softwaru Statistica. Sekundární data pro analýzu nabídky byla získána studiem odborné literatury a webových stránek. Soubor údajů o nabídce ekologicky šetrných produktů a služeb ve vybrané oblasti byl vytvořen ze sekundárních dat.

3.1 CHKO Křivoklátsko

Na rozhraní středních a západních Čech, asi 50 km od Prahy, se rozprostírá CHKO a Biosférická rezervace UNESCO Křivoklátsko. Území bylo vyhlášeno chráněnou krajinnou oblastí 24. listopadu 1978, rozkládá se na celkové ploše 62 792 ha a zasahuje do 5 bývalých okresů, jimiž jsou Rakovník, Beroun, Kladno, Plzeň-sever a Rokycany (Zíková, 2005, str. 6).

Oblast představuje 59 památných stromů, 26 zvláště chráněných území, 16 evropsky významných lokalit a soustavu NATURA 2000 s Ptačí oblastí Křivoklátsko. Jako pátý národní park České republiky byla navržena centrální část oblasti (Rakovnicko o. p. s. ve spolupráci s Křivoklátsko o. p. s., 2012). Oblast zabírá téměř celý geomorfologický komplex Křivoklátské vrchoviny a severní cíp Plaské pahorkatiny. Křivoklátská vrchovina se skládá z Lánské pahorkatiny a Zbirožské vrchoviny s nejvyšším vrcholem Těchovín (616 m n. m.) (Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky & Správa CHKO Křivoklátsko, 2015a). „*Křivoklátsko náleží do mírně teplé a mírně suché podnebné oblasti, která se vyznačuje dlouhým, suchým a teplým létem, poměrně krátkým přechodným obdobím v podobě mírně teplého jara a podzimu a krátkou, opět mírně teplou, ale velmi suchou zimou*“ (Zíková, 2005, str. 13). Roční teploty se v průměru pohybují mezi 6-8 °C. Křivoklátsko patří mezi suché oblasti Čech

díky jeho poloze ve srážkovém stínu Krušných hor, průměrný roční úhrn srážek činí 530 mm (Zíková, 2005, str. 13).

Vodstvo zaujímá přibližně 4 km². Mezi vodohospodářsky významné toky je zařazována řeka Berounka, která vzniká soutokem Úhlavy, Úslavy, Mže a Radbuzy u Plzně. Za Berounku se považuje od soutoku Mže a Radbuzy a její celková délka činí 139,1 km. Jedinou přehradní nádrží v povodí řeky Berounky je nádrž Klíčava, kromě ní se zde nachází 278 rybníků (Zíková, 2005, str. 15). Křivoklátsko je na podzemní prameny chudou oblastí. Z minerálních vod je zde uměle mineralizovaná Čeperka u Nouzova, železitý pramen Merklovka v lesích na východ od Lužné a Zrzavá voda v lese u Hýskova (Zíková, 2005, str. 16).

Jedním z hlavních důvodů vyhlášení Křivoklátska chráněnou krajinnou oblastí byla ochrana rostlinstva a živočišné říše. Poslední botanický výzkum z konce 20. století dokazuje na jejím území přítomnost 1800 druhů rostlin (Zíková, 2005, str. 16). Až 64 % plochy oblasti pokrývají lesy zastoupeny doubravami, bučinami a dubohabřinami, mezi hlavní dřeviny patří buk lesní, habr obecný, dub zimní a dub letní. Bažinné olšiny se vyskytují v blízkosti prameniště, dalšími porosty jsou nejčastěji smrčiny, modřiny, porosty borovice lesní a borovice černé. 3000 jedinců tisů je evidováno na území Křivoklátska, kde se jako v jedné z mála oblastí zachoval v přírodním prostředí. Velmi pestré a bohaté zastoupení patří bylinné vegetaci, mechům a vřesům, Křivoklátsko je také vyhlášenou houbařskou oblastí. Pestré je i zastoupení živočichů, území obývá na 110 druhů měkkýšů, 120 druhů hnízdících ptáků, 60 druhů savců, 8 druhů plazů, 12 druhů obojživelníků, 1500 druhů brouků, 750 druhů motýlů a 30 druhů ryb (Zíková, 2005, str. 18). V oblasti žije 44 ohrožených druhů, 37 silně ohrožených druhů a 20 kriticky ohrožených druhů živočichů. Křivoklátsko se řadí mezi tradiční oblasti lovné zvěře, zejména jelení. Další zastoupení patří praseti divokému, srnci obecnému a uměle vysazenému muflonovi, dále je zde chován jelen sika, daněk skvrnitý a v Lánské oboře jelen sika Dybowského (Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky & Správa CHKO Křivoklátsko, 2015b).

Motivem k návštěvě Křivoklátska jsou jistě i dochované památky. V románském slohu se dochovaly později přestavované objekty kostelů a hradu Týřova. Nejvýznamnější gotickou památkou je hrad Křivoklát, další hrady se přestavěly na zámky, např. Nižbor a Zbiroh, jiné se zachovaly částečně (Točnick, Krakovec) nebo jen jako zříceniny. Městská opevnění se dochovala s částmi hradeb a s branami v Berouně a

v Rakovníku. Bohaté jsou stavby z období baroka, ať už se jedná o domy v Berouně, Rakovníku, Žebráku a Řevničově, či o umělecky hodnotný zámek v Lánech. Křivoklátsko má i zastoupení lidové architektury, zejména roubených hospodářských a obytných objektů, mezi cenné patří Hamousův statek ve Zbečně. Mezi technické památky lze jako zajímavost zařadit pozůstatky koněspřežné dráhy v okolí Lán, pivovar v Krušovicích, sklárnu v Nižboru, železniční muzeum v Lužné, větrný mlýn v Bzové a vodní mlýn v Nezabudicích (David, Dobrovolná & Soukup, 2006, str. 13 – 15).

Pro návštěvníky byly vytvořeny pěší, cyklistické a jezdecké trasy, vodácké a naučné stezky, např. Brdatka, U Emerita, Paraplíčko. Zajímavé je paleontologické muzeum Památník Joachima Barranda ve Skryjích a keltská expozice na zámku Nižbor (Rakovnicko o. p. s. ve spolupráci s Křivoklátsko o. p. s., 2012).

3. 2 Analýza poptávky

Primární data byla získávána prostřednictvím dotazníkového šetření, které probíhalo písemně do tištěného dotazníku s osobní účastí tazatele. Dotazník byl vytvořen vedoucím práce panem doktorem Píchou ve spolupráci s konzultantem práce panem docentem Navrátillem.

3.2.1 Dotazníkové šetření

Dotazování probíhalo na území oblasti CHKO Křivoklátsko v měsících letní sezóny v roce 2013. Veškeré dotazníky byly získány v blízkosti hradu Křivoklát, protože se jedná o nejnavštěvovanější a turisticky zajímavé místo.

Dotazník byl rozdán respondentům obou pohlaví a různých věkových skupin nahodile, ale za kontroly, že všechny věkové skupiny i pohlaví budou zastoupeny stejným počtem, aby byl vzorek dostatečně reprezentativní. Cílem bylo tedy dosáhnout prostého náhodného výběru, který Cyhelský, Kaňoková a Novák (1986, str. 215) definují jako „výběr, při kterém o zahrnutí určité jednotky základního souboru do výběrového souboru rozhoduje pouze náhoda.“

3.2.2 Dotazovací nástroj

Šest nabídek cestovního ruchu tvořilo první část dotazníku. Konkrétně se nabízelo ubytování na farmě, rybaření systémem „chyt' a pust'“, možnost pozorovat zvěř s odborným průvodcem, možnost navštívit vzácnou flóru a vegetaci s odborným prů-

vodcem, dobrovolnická práce v chráněných územích a možnost ubytování v certifikovaných ekologických zařízeních. Zájem dotazovaného o tyto produkty byl měřen pomocí škálování, konkrétně využitím sémantického diferenciálu, který je definován jako „metoda, která se často používá ke zjišťování image výrobku nebo organizace, popř. při srovnávání image různých konkurenčních výrobků, služeb nebo organizací“ (Zbořil, 1994, str. 42).

Dotazovaní byli vyzváni, aby na sedmibodové škále, která je na obou pólech omezena slovy opačného významu, vyjádřili zakroužkováním svůj názor k dané problematice. Střed této škály s hodnotou čtyři vyjadřoval neutrální postoj. Dvojice antonym, které stály na krajních pólech, vypadaly takto:

- důležitá/nedůležitá,
- zajímavá/nudná,
- podstatná/nepodstatná,
- vzrušující/nezáživná,
- hodně znamenající/nic neznamenající,
- přitažlivá/nepřitažlivá,
- fascinující/obyčejná,
- hodnotná/bezcenná,
- uchvacující/nezáživná a
- potřebná/nepotřebná (Zbořil, 1994, str. 42).

V druhé části dotazníku byli respondenti vyzváni, aby pomocí pětistupňové Likertovy škály vyjádřili stupeň svého souhlasu nebo nesouhlasu s daným tvrzením. Stupeň jedna znamenal „zcela souhlasím“ a pod stupněm pět byl obsažen názor, kdy s daným tvrzením „určitě nesouhlasím“. Ekologická tvrzení zněla:

- „blížíme se k mezní hranici počtu lidí, které je planeta Země schopna uživit“,
- „lidé mají právo zasahovat do přírodního prostředí, aby uspokojili své potřeby“,
- „když lidé zasahují do přírody, má to často katastrofální následky“,
- „lidská vynalézavost zajistí, že Zemi uděláme neobyvatelnou“,
- „lidé těžce narušují životní prostředí“,
- „Země má množství přírodních zdrojů, jen se je musíme naučit využívat“,
- „rostliny a zvířata mají stejné právo na život jako lidé“,

- „rovnováha v přírodě je dost silná na to, aby se byla schopna vypořádat s vlivy moderní průmyslové společnosti“,
- „bez ohledu na dosaženou míru rozvoje jsou lidé stále podřízeni přírodním zákonům“,
- „tvrzení o tzv. „ekologické krizi“, které musí lidstvo čelit, je silně přehnané“,
- „Země je jako vesmírná loď s velmi omezeným prostorem a zdroji“,
- „lidé byli stvořeni k ovládnutí přírody“,
- „přírodní rovnováha je velmi křehká a snadno narušitelná“,
- „lidé se možná někdy o přírodě naučí tolik, že ji budou schopni řídit“,
- „pokud bude vše pokračovat jako doposud, brzy zažijeme obrovskou ekologickou katastrofu“.

Mezi výhody použití Likertovy škály patří poměrná snadnost využití a zpracování a fakt, že se objekt hodnotí pouze z jednoho hlediska (Zbořil, 1994, str. 43).

Třetí část dotazníku popisovala dotazovaný vzorek respondentů, kdy dotazovaní odpovídali, jakou mírou a jakým aktivitám se obvykle věnují na dovolené. Úkolem respondentů bylo na pěti stupňové škále zakroužkovat, jak moc se jednotlivým aktivitám na dovolené věnují, přičemž stupeň jedna znamenal, že se aktivitám nevěnují a naopak stupeň pět znamenal, že se jim věnují především. Vybrané byly následující aktivity:

- wellness aktivity a lázeňské procedury,
- návštěvy historických zajímavostí,
- pracovní aktivity,
- návštěvy muzeí, galerií, historických slavností,
- nakupování,
- zábava,
- odpočinek,
- pozorování přírody,
- cykloturistika,
- rekreačně sportovní aktivity,
- hry s dětmi,
- pěší turistika.

Závěr dotazníku patřil otázkám základních geografických údajů. Respondenti zaznamenali své pohlaví (muž, žena) a věkovou kategorii. Na výběr měli z kategorie 18-25 let, 26-35 let, 36-45 let, 46-55 let, 56-65 let, 66-75 let a nad 75 let.

Tyto údaje ještě doplnila otázka na vztah respondentů k historii, kdy vybírali z odpovědí určitě nudná, spíše nudná, nevím, spíše zajímavá a určitě zajímavá. Dotazník zakončily otázky, kde respondenti odpovídali, zda jsou myslivci a rybáři, na výběr byly možnosti ano, ne.

3.2.3 Zpracování dat

Statistické metody zkoumají jevy vyskytující se v masovém měřítku, jevy jsou nazývány hromadnými. Statistika zkoumá hromadné jevy a popisuje jejich vlastnosti, odhaluje mezi nimi souvislosti a může je porovnávat v prostoru nebo čase (Čermáková & Střeleček, 1995, str. 5). V bakalářské práci byly pro zpracování primárních dat použity následující metody.

3.2.3.1 Třídění dat

Primární data byla ihned po získání digitalizována. V programu MS Excel byl vytvořen číselný a grafický popis respondentů. Nejprve však bylo nutné údaje roztrždit, protože ve statistickém šetření se obvykle shromáždí obrovské množství dat. Aby bylo možno vyjádřit významné rysy souboru dat, je příhodné získaná data roztrždit do skupin dle vybraných statistických znaků. Můžeme rozpoznat jednostupňové a vícešupňové třídění, záleží na počtu třídících znaků (Čermáková & Střeleček, 1995, str. 7).

Protože měl statistický znak málo obměn, bylo v této bakalářské práci využito jednostupňové třídění. Data tak byla uspořádána do tabulky rozdělení četností, kdy se nejdříve seřadila podle velikosti. Každá varianta statistického znaku pak měla přidělen počet statistických jednotek, které jsou podle Čermákové a Střelečka (1995, str. 5) nositeli rysů, jež nás zajímají.

Prostřednictvím programu MS Excel byl následně vytvořen i grafický popis. Využity byly tři typy grafů, a to 100% skládaný pruhový graf, který vyjadřoval absolutní četnost u otázky, jak často a jakým aktivitám se respondenti věnují na dovolené, kombinovaný sloupcový graf vyjadřoval absolutní četnosti pohlaví v jednotlivých věkových kategoriích a koláčové grafy, které vyjádřily vztah dotazovaných k historii, jejich aktivitu při vyhledávání informací o ochraně životního prostředí a vyjádřený podíl,

kolik procent vzorku je tvořeno myslivci a kolik procent tvoří rybáři. Koláčové grafy procentuálně vyjadřují relativní četnosti.

3.2.3.2 Míry polohy

„*Míry polohy charakterizují obecnou úroveň (polohu) hodnot statistického znaku.*“ Míry polohy můžeme rozdělit na průměry a ostatní střední hodnoty, kam patří modulus a medián (Čermáková & Střeleček, 1995, str. 12). V této bakalářské práci byl využit průměr, konkrétně aritmetický průměr, který se definuje jako „*součet hodnot znaku dělený jejich počtem.*“ (Čermáková & Střeleček, 1995, str. 12).

„*Aritmetický průměr udává, jaká stejná část ze součtu hodnot numerické proměnné připadá na jednu jednotku.*“ (Pavelka & Klímek, 2000, str. 9). Lze rozlišovat aritmetický průměr prostý a aritmetický průměr vážený, rozdíl je v postupu výpočtu (Čermáková & Střeleček, 1995, str. 12).

3.2.3.3 Míry variace

Samotné střední hodnoty nestačily k porovnávání šesti nabídek šetrného cestovního ruchu v této bakalářské práci, protože charakterizují jeho obecnou velikost v daném souboru. „*Měření variability hodnot znaků zkoumaných souborů jednak umožňuje posoudit kvalitu středních hodnot jako měr úrovně, jednak rozšiřuje znalosti o tomto souboru z hlediska sledovaného znaku*“ (Cyhelský, Kaňoková & Novák, 1986, str. 70-71). K tomuto měření se užívají míry variace, jako základní lze mezi ně zařadit rozptyl a směrodatnou odchylku.

Čermáková a Střeleček (1995, str. 15) definují rozptyl jako „*aritmetický průměr čtverců odchylek od aritmetického průměru.*“ Rozlišuje se rozptyl prostý a rozptyl vážený. Častěji je v praxi používána směrodatná odchylka, která je definována druhou odmocninou rozptylu (Čermáková & Střeleček, 1995, str. 16). Pavelka a Klímek (2000, str. 11) říkají, že směrodatná odchylka udává průměrné odchýlení hodnot od aritmetického průměru.

3.2.3.4 Dvouvýběrový t-test

Dvouvýběrový t-test použijeme v situaci, kdy chceme porovnat dva soubory mezi sebou, předpokladem je normální rozdělení. Dvouvýběrový t-test se využívá k porovnání středních hodnot dvou souborů, rozptyly musí být homogenní. Při splnění

všech podmínek použití dvouvýběrového testu se stanoví nulová hypotéza, která předpokládá shodu středních hodnot, proti které stojí negující alternativní hypotéza (Budíková, 2006, stránky 78-80).

V této bakalářské práci dvouvýběrový t-test posloužil k porovnání zájmu o nabídku aktivit šetrného cestovního ruchu a dvojic muži/ženy, rybáři a osoby nerybařící, myslivci a osoby myslivosti se nevěnující.

3.2.3.5 Analýza rozptylu

ANOVA, neboli jednofaktorová analýza rozptylu, byla použita při testování hypotézy o shodě středních hodnot aktivit šetrného cestovního ruchu, které byly nabízeny. Jednofaktorovou se analýza nazývá, neboť ji představuje účinek jednoho faktoru na závisle proměnnou, kterou zkoumáme (Bedáňová, n. d.). Při provedení analýzy rozptylu bylo využito softwaru Statistica, verze 12.

Analýza rozptylu je dnes zařazována mezi klasické statistické metody. Mezi její charakteristické rysy patří to, že se „*součet čtvercových odchylek n pozorovaných hodnot měřitelné proměnné y od jejich průměru rozkládá na součty čtvercových odchylek, které odrážejí jednotlivé zdroje měnlivosti hodnot proměnné y*“ (Hindls, Hronová & Novák, 2000, str. 39).

Pro platné použití ANOVY musí být splněny určité předpoklady, mezi které patří nezávislost měření uvnitř i mezi skupinami, stejnorodost rozptylů uvnitř skupin a normální rozdělení dat v každé skupině (Bedáňová, n. d.).

Pokud jsou předpoklady vyhovující, stanoví se nulová hypotéza, která předpokládá, že jsou střední hodnoty shodné. Negující hypotéza – též alternativní, se postaví proti hypotéze nulové. V ní se předpokládá odlišnost u alespoň jedné dvojice středních hodnot. Obvykle na hladině významnosti 0,05 dochází k testování nulové hypotézy. Pokud je zamítnuta, vchází v platnost alternativní hypotéza. Dvojice, které se středními hodnotami odlišují, jsou určeny pomocí metod mnohonásobného srovnávání, kterých je velké množství (Budíková, 2006, str. 88). V této práci bylo využito Tukeyho metody.

3.2.3.6 Regresní analýza

Regresní analýza zkoumá závislost dvou a více proměnných. „*Je to souhrn statistických metod a postupů sloužících k odhadu hodnot nebo středních hodnot nějaké proměnné odpovídající daným hodnotám jedné či většího počtu vysvětlujících proměnných*“ (Hindls, Hronová & Novák, 2000, str. 40).

ných.“ Taková proměnná, pomocí které se odhady hodnot provádějí, označujeme za nezávislou, též vysvětlující proměnnou. Jako závislá, též vysvětlovaná proměnná, je označovaná proměnná, jejíž hodnoty mají být odhadnuty (Hindls, Hronová & Novák, 2000, str. 44).

„Úkolem jednoduché regresní analýzy je vystihnout průběh změn ve velikosti průměrných hodnot závisle proměnné, k nimž dochází při změnách hodnot jedné nezávisle proměnné“ (Cyhelský, Kaňoková & Novák, 1986, str. 96).

Když dojde změnou hodnot jedné proměnné ke změně rozdělení četností proměnné druhé, označujeme tyto proměnné za statisticky závislé. Statisticky nezávislé jsou potom ty proměnné, při nichž různým hodnotám jedné proměnné odpovídá vždy stejné rozdělení četností proměnné druhé (Hindls et al., 2000. Str. 11).

Při využití pouze jedné proměnné hovoříme o jednoduché regresi. Může se však použít i větší počet proměnných, pak se hovoří o vícenásobné regresi (např. dvojnásobné, trojnásobné atd.) (Hindls et al., 2000, str. 44).

V této bakalářské práci byla využita regresní analýza vícenásobná, která měla zjistit, jestli existuje závislost mezi počtem bodů, které byly udělovány nabídkám šetrného cestovního ruchu a environmentálním chápáním dotazovaného. Dále vícenásobná regresní analýza zjišťovala existenci závislosti mezi aktivitami, kterým se respondent věnuje na dovolené a jejich mírou, s jakou se jim věnuje. V poslední řadě se zjišťoval názor dotazovaného na historii.

Jako závislá proměnná zde vystupovalo šest nabídek šetrného cestovního ruchu. Nezávislou proměnnou tvořila ekologická tvrzení, jednotlivé aktivity a jejich četnosti, jakými se jim respondent věnuje na dovolené, a názor dotazovaného na historii.

3.2.3.7 Struktura dotazovaného vzorku

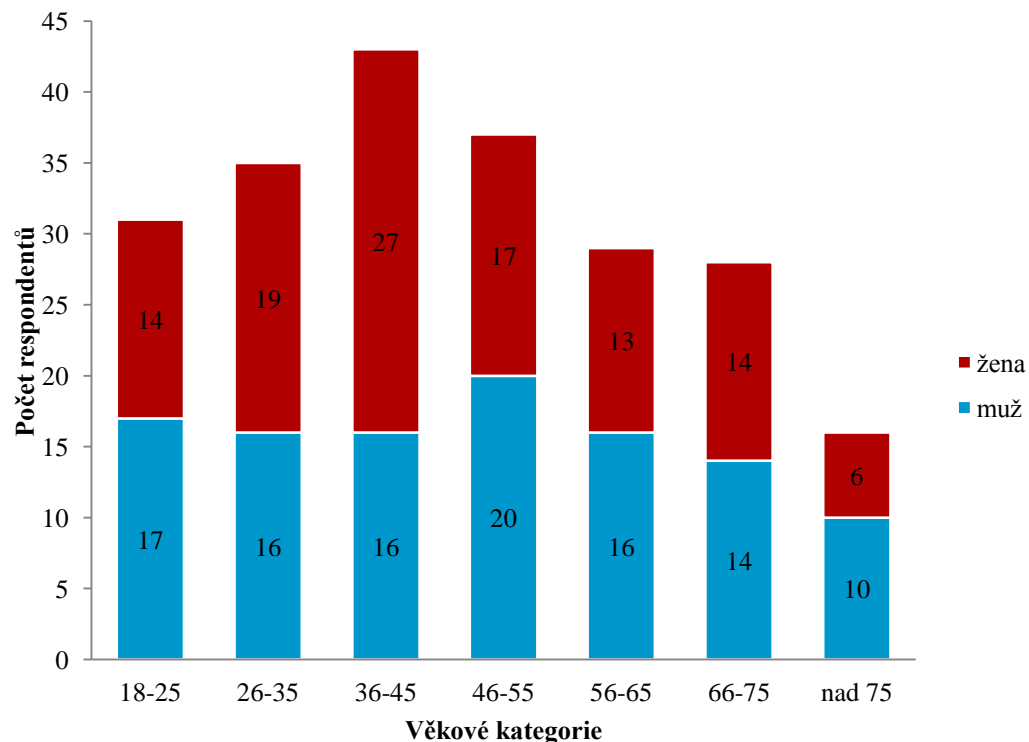
Jak je výše uvedeno, segmentaci lze provádět podle různých kritérií. V této bakalářské práci byla využita demografická, behavioristická a psychologická kritéria pro popis dotazovaného vzorku.

A. Demografická segmentace

V dotazovaném vzorku byla nepatrná převaha žen (50,2 %) nad muži (49,8 %) (obrázek 1). Nejvyšší počet respondentů byl zastoupen ve věkové kategorii 36-45 let

(19,6 %), následován kategorií 46-55 let (16,9 %) a kategorií 26-35 let (16 %). Nejnižší zastoupení respondentů bylo ve věkové kategorii nad 75 let (7,3 %).

Obrázek 1: Pohlaví a věk respondentů, n=219

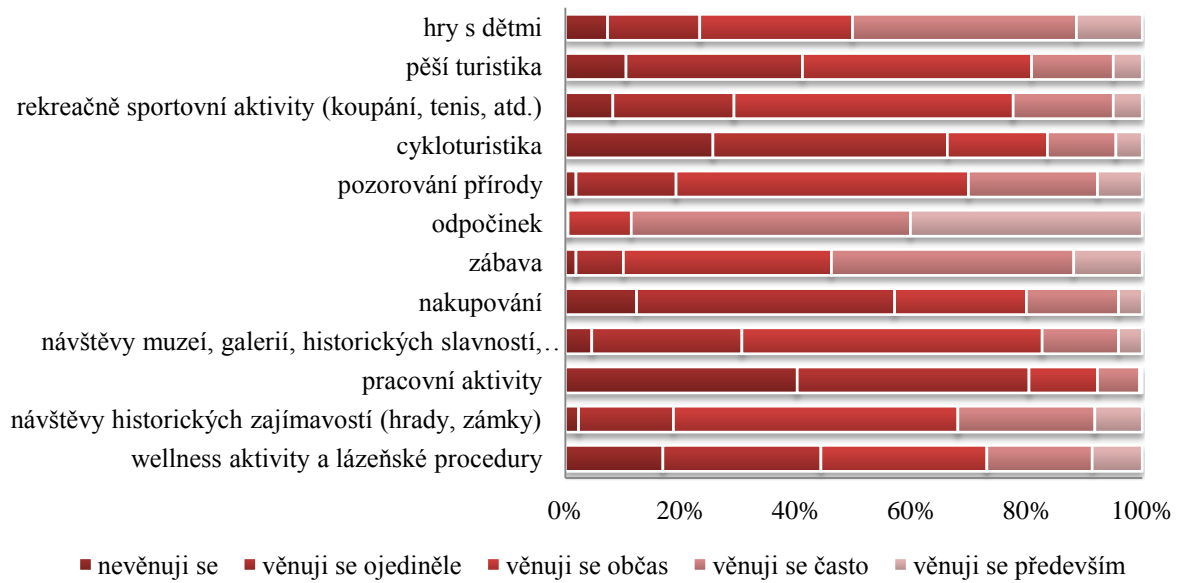

Zdroj: Vlastní výzkum

B. Behavioristická segmentace

Z dotazování vyplynulo, že lidé na dovolené především odpočívají (obrázek 2). Často si dotazovaní hrají s dětmi, odpočívají nebo podnikají různou zábavu. Občas se lidé věnují pěší turistice, rekreačně sportovním aktivitám, cykloturistice, nakupování, návštěvám muzeí, galerií nebo historickým zajímavostem. Ojediněle lidé pozorují přírodu a nejméně oblíbenou činností na dovolené jsou pracovní aktivity.

Obrázek 2: Aktivity, kterým se lidé věnují na dovolené

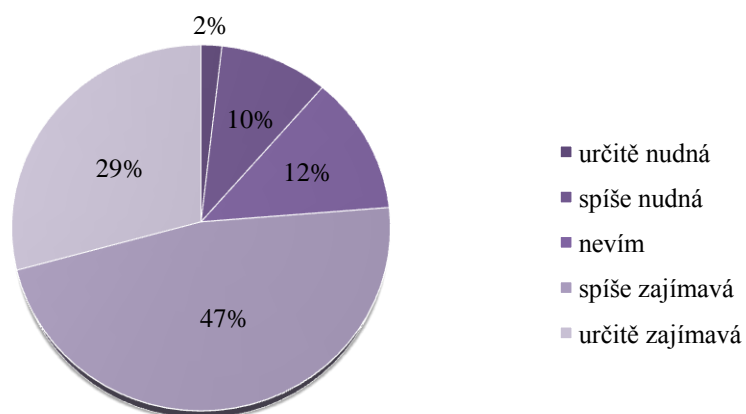

Zdroj: Vlastní výzkum

C. Psychologická segmentace

29 % respondentů uvedlo, že je pro ně historie zajímavá, skoro polovina dotazovaných uvedla, že je spíše zajímavá. 12 % lidí bylo nerozhodných a pro 2 % je historie nudná.

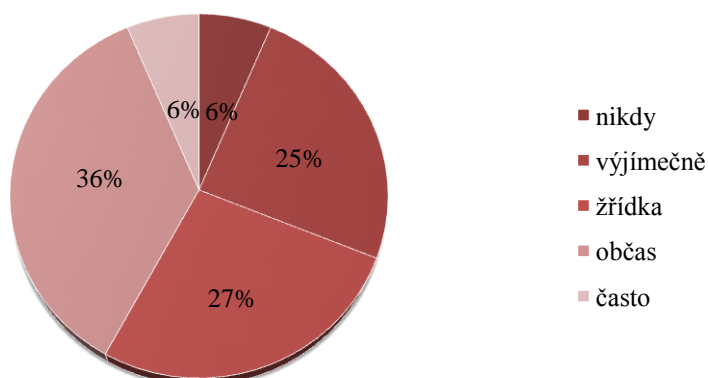
Obrázek 3: Názor respondentů na historii

Zdroj: Vlastní výzkum

6 % respondentů uvedlo časté aktivní vyhledávání informací o ochraně životního prostředí (obrázek 4), 36 % uvedlo občasné aktivní vyhledávání informací, 27 % dotazovaných hledá informace zřídka, 25 % výjimečně a 6 % informace nikdy nevyhledává.

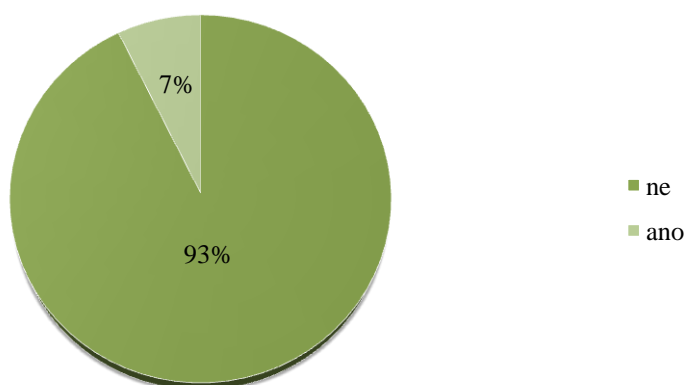
Obrázek 4: Názor respondentů na aktivní vyhledávání informací o ochraně životního prostředí

Zdroj: Vlastní výzkum

93 % dotazovaných respondentů odpovědělo, že nepatří mezi myslivce (obrázek 5). 7 % z dotazovaných mezi myslivce patří.

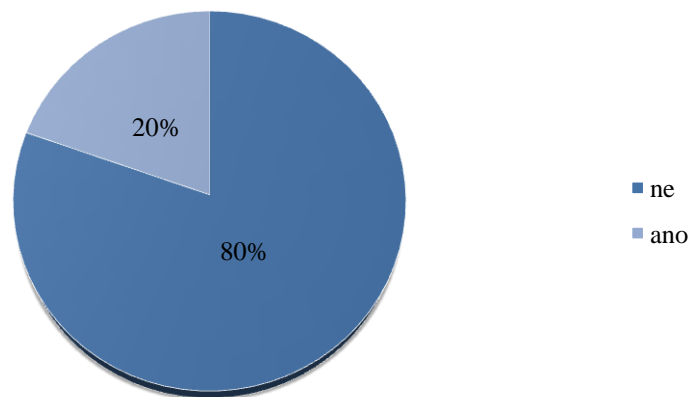
Obrázek 5: Zastoupení myslivců

Zdroj: Vlastní výzkum

20 % dotazovaných se označilo za rybáře (obrázek 6), 80 % mezi rybáře nepatří.

Obrázek 6: Zastoupení rybářů

Zdroj: Vlastní výzkum

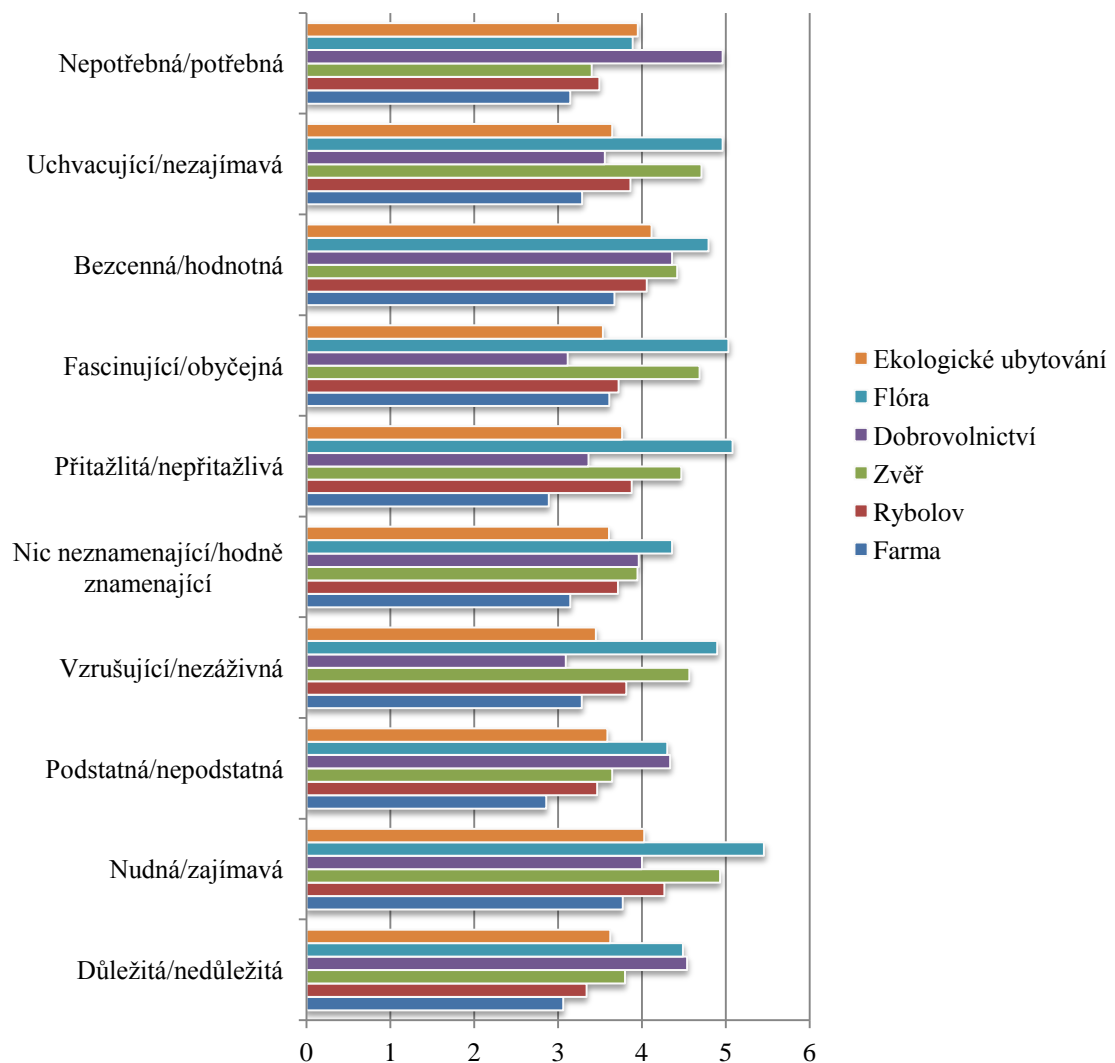
4 Výsledky a diskuze

Zpracování dat v programu MS Excel a Statistica přineslo závěry, týkající se vztahu dotazovaných k nabídce produktů šetrného cestovního ruchu, které jsou následně rozepsány.

4.1 Míra atraktivity nabídky šetrných forem cestovního ruchu

Respondentům bylo nabízeno šest aktivit šetrného turismu, přičemž každá mohla od jednoho dotazovaného získat nejméně 10 bodů, nejvýše 70 bodů. Tytéž hodnoty jsou přepočteny na statistickou jednotku (respondenta).

Obrázek 7: Míra atraktivity nabídky aktivit šetrného cestovního ruchu – průměry

Zdroj: Vlastní výzkum

Zájem o jednotlivé nabídky aktivit šetrného cestovního ruchu přepočtený na jednoho respondenta, se pohyboval okolo průměru (obrázek 7). Nejvíce zajímavou nabídkou aktivity je pro respondenty návštěva míst se vzácnou flórou a vegetací, avšak zároveň jim nepřijde fascinující ani uchvacující. Respondenti si též uvědomují potřebu dobrovolnických prací, ale jsou pro ně relativně nezáživnou činností. Nepřitažlivou, nezáživnou, ale zajímavou činností, o kterou respondenti projevili zájem, je nabídka pozorování zvěře pod odborným průvodcem. Směrodatné odchylky jsou ale u všech nabízených aktivit šetrného turismu poměrně vysoké a vyrovnané. Výjimku tvoří rybolov systémem „chyt' a pust'“, kde byla nejvyšší směrodatná odchylka (18,894), naopak nejnižší odchylka (16,970) byla zjištěna u návštěvy míst se vzácnou flórou a vegetací (tabulka 1).

Tabulka 1: Míra atraktivity nabídky aktivit šetrného cestovního ruchu – směrodatné odchylky

	S.D.
Farma	17,930
Rybolov	18,894
Zvěř	17,324
Dobrovolnictví	17,797
Flóra	16,970
Ekologické ubytování	17,540

Zdroj: Vlastní výzkum

Rozdílná směrodatná odchylka u rybolovu by mohla být způsobena odlišným názorem na nabídku rybolovu systémem „chyt' a pust'“ mezi respondenty – rybáři a respondenty – nerybáři.

Ubytování v ekologicky certifikovaných zařízeních se zatím v České republice netěší velkému zájmu, i když byl český trh označen jako přívětivý pro vstup těchto ubytovacích zařízení vzhledem k přístupu k životnímu prostředí. Původní počet zařízení byl dvanáct, aby jich v roce 2013 z různých důvodů zbylo jen pět. Ekologická značka představuje vysoké náklady (na třídění odpadu, snižování průtoku vody, používání úsporných zářivek, získávání minimálně 50 % energie z obnovitelných zdrojů, ad.), které jsou možná jedním z důvodů, proč je takovýchto zařízení pomálu. V roce 2006 byl prvním certifikovaným ekohotelem v České republice označen Hotel Adalbert, prvním pětihvězdičkovým hotelem v Evropské unii je Chateau Mcely (Chromá, 2013).

4.2 Předpoklady míry atraktivnosti nabídky

Tato podkapitola se věnovala prošetřovaným závislostem mezi vysvětlujícími a vysvětlovanými proměnnými. Každá nabídka šetrného turismu byla posuzována zvláště z důvodu lepší přehlednosti.

4.2.1 Ubytování na farmě se zapojením se do hospodářství

Ubytování na farmě se zapojením se do hospodářství a regresní model, který se k němu vztahuje, zahrnuje takové nezávislé proměnné, jejichž beta parametry jsou signifikantní na hladině statistické významnosti $p < 0,05$. Vícenásobnou regresí vznikl model (tabulka 2), který dokazuje lineární závislost mezi ubytováním na farmě (jako závislou proměnnou) a historickými zajímavostmi a cykloturistikou (jako nezávislými proměnnými).

Tabulka 2: Výsledky vícenásobné lineární regrese - míra zájmu o ubytování na farmě se zapojením se do hospodářství

	Součet čtverců	SV	Průměr čtverců	F	p
Regres.	88,037	14,000	6,288	2,089	< 0,014
Rezid.	614,191	204,000	3,011		
Celkem	702,228				

Zdroj: Vlastní výzkum

Poznámka: SV = stupně volnosti, F = hodnota testové statistiky, p = hladina statistické významnosti

Pozitivní závislost zájmu o ubytování na farmě se zapojením se do hospodářství byla zjištěna u cykloturistiky (tabulka 3), kdy mohou rodiny trávit aktivně čas společně a být i ve styku s domácími zvířaty. Negativní závislost byla zjištěna u návštěvy historických zajímavostí.

Tabulka 3: Výsledky vícenásobné lineární regrese – prediktory míry zájmu o ubytování na farmě se zapojením se do hospodářství

	b	Sm. chyba z b	t(204)	p
Absolutní člen	0,286	1,264	0,226	0,821
Wellness a lázně	0,166	0,109	1,530	0,128
Historické zajímavosti	-0,351	0,170	-2,070	0,040
Pracovní aktivity	0,193	0,134	1,438	0,152
Muzea, galerie, slavnosti	0,322	0,181	1,783	0,076
Nakupování	-0,041	0,134	-0,309	0,758
Zábava	0,254	0,186	1,364	0,174
Odpočinek	-0,139	0,191	-0,727	0,468
Pozorování přírody	0,127	0,167	0,760	0,448
Cykloturistika	0,296	0,148	2,002	0,047
Rekreačně-sportovní aktivity	-0,038	0,165	-0,231	0,818
Pěší turistika	0,071	0,139	0,507	0,613
Hry s dětmi	-0,039	0,119	-0,323	0,747
Názor na historii	0,055	0,156	0,350	0,727
Ekologické uvědomění	0,226	0,123	1,834	0,068

Zdroj: Vlastní výzkum

Poznámka: *b* = regresní koeficient beta, *t* = hodnota testové statistiky, *p* = hladina statistické významnosti

4.2.2 Rybolov systémem „chyt’ a pust’“

Rybolov systémem „chyt’ a pust’“ a regresní model, který se k němu vztahuje, zahrnuje takové nezávislé proměnné, jejichž beta parametry jsou signifikantní na hladině statistické významnosti $p < 0,05$. Vícenásobnou regresí vznikl model (tabulka 4), který dokazuje lineární závislost mezi rybolovem (jako závislou proměnnou) a pracovními aktivitami (jako nezávislou proměnnou).

Tabulka 4: Výsledky vícenásobné lineární regrese - míra zájmu o rybolov systémem „chyt’ a pust’“

	Součet čtverců	SV	Průměr čtverců	F	p
Regres.	90,293	14,000	6,450	1,572	0,089
Rezid.	836,702	204,000	4,101		
Celkem	926,995				

Zdroj: Vlastní výzkum

Poznámka: *SV* = stupně volnosti, *F* = hodnota testové statistiky, *p* = hladina statistické významnosti

Pozitivní závislost byla u rybolovu systémem „chyt' a pust'“ zjištěna u pracovních aktivit (tabulka 5). Hesková a kol. (2011, str. 22) zařazuje rybaření do sportovního, částečně rekreačního cestovního ruchu, konkrétně ho řadí do mysliveckého cestovního ruchu, jehož motivem je právě chytání ryb, či potápění se v rybnících, jezerech, přehradách, nebo řekách. Portál Kudy z nudy nabízí též možnost účastnit se např. ranních výlovů rybníků, kdy centrem jsou samozřejmě jižní Čechy, hlavně Třeboňsko, kde jsou ryby i prodávány. Za výlovy se lze vydat i do jiných koutů naší republiky, například na Pardubicko, kde dochází k výlovu Bohdanečského rybníka, na jižní Moravu k rybníku Vrkoč, či do středních Čech k rybníku v Žiřově (CzechTourism, 2011).

Tabulka 5: Výsledky vícenásobné lineární regrese – prediktory míry zájmu o rybolov systémem „chyt' a pust'“

	b	Sm.chyba z b	t(204)	p
Absolutní člen	1,455	1,475	0,986	0,325
Wellness a lázně	0,046	0,127	0,359	0,720
Historické zajímavosti	-0,033	0,198	-0,168	0,867
Pracovní aktivity	0,622	0,157	3,970	0,000
Muzea, galerie, slavnosti	-0,026	0,211	-0,124	0,902
Nakupování	-0,179	0,156	-1,148	0,252
Zábava	-0,060	0,218	-0,276	0,783
Odpočinek	0,100	0,223	0,450	0,653
Pozorování přírody	-0,026	0,195	-0,135	0,892
Cykloturistika	0,112	0,173	0,651	0,516
Rekreačně-sportovní aktivity	-0,001	0,193	-0,008	0,994
Pěší turistika	0,151	0,163	0,930	0,353
Hry s dětmi	0,014	0,139	0,098	0,922
Názor na historii	0,082	0,182	0,451	0,652
Ekologické uvědomění	0,020	0,144	0,141	0,888

Zdroj: Vlastní výzkum

Poznámka: *b* = regresní koeficient beta, *t* = hodnota testové statistiky, *p* = hladina statistické významnosti

4.2.3 Pozorování zvěře s odborným doprovodem

Pozorování zvěře s odborným doprovodem a regresní model, který se k němu vztahuje, zahrnuje takové nezávislé proměnné, jejichž beta parametry jsou signifikantní na hladině statistické významnosti $p < 0,05$. Vícenásobnou regresí vznikl model (tabulka 6), který dokazuje lineární závislost mezi pozorováním zvěře (jako závislou proměnnou) a historickými zajímavostmi, návštěvou muzeí, galerií a slavností a ekologickým uvědoměním (jako nezávislými proměnnými).

Tabulka 6: Výsledky vícenásobné lineární regrese - míra zájmu o pozorování zvěře s odborným doprovodem

	Součet čtverců	SV	Průměr čtverců	F	p
Regres.	132,377	14,000	9,456	3,127	0,000
Rezid.	616,783	204,000	3,023		
Celkem	749,160				

Zdroj: Vlastní výzkum

Poznámka: SV = stupně volnosti, F = hodnota testové statistiky, p = hladina statistické významnosti

Negativní závislost u nabídky pozorování zvěře s odborným průvodcem byla zjištěna u návštěvy historických zajímavostí (tabulka 7). Pozitivní závislosti byly zjištěny u návštěv muzeí, galerií a slavností a ekologickým uvědoměním. Čím více má člověk kladnější vztah k přírodě, tím více pak roste zájem o její pozorování, tedy i o pozorování zvěře.

Tabulka 7: Výsledky vícenásobné lineární regrese – prediktory míry zájmu o pozorování zvěře s odborným průvodcem

	b	Sm. chyba z b	t(204)	p
Absolutní člen	3,434	1,266	2,712	0,007
Wellness a lázně	-0,112	0,109	-1,029	0,305
Historické zajímavosti	-0,465	0,170	-2,738	0,007
Pracovní aktivity	0,009	0,135	0,066	0,947
Muzea, galerie, slavnosti	0,375	0,181	2,071	0,040
Nakupování	-0,191	0,134	-1,422	0,156
Zábava	-0,252	0,187	-1,349	0,179
Odpočinek	-0,078	0,192	-0,405	0,686
Pozorování přírody	0,099	0,168	0,591	0,555
Cykloturistika	0,152	0,148	1,027	0,306
Rekreačně-sportovní aktivity	0,226	0,165	1,367	0,173
Pěší turistika	-0,099	0,140	-0,709	0,479
Hry s dětmi	0,094	0,120	0,785	0,434
Názor na historii	0,080	0,156	0,514	0,608
Ekologické uvědomění	0,355	0,124	2,872	0,005

Zdroj: Vlastní výzkum

Poznámka: b = regresní koeficient beta, t = hodnota testové statistiky, p = hladina statistické významnosti

4.2.4 Nabídka dobrovolnické práce v chráněných územích

Nabídka dobrovolnické práce a regresní model, který se k ní vztahuje, zahrnuje takové nezávislé proměnné, jejichž beta parametry jsou signifikantní na hladině statis-

tické významnosti $p < 0,05$. Vícenásobnou regresí vznikl model (tabulka 8), který dokazuje lineární závislost mezi nabídkou dobrovolnických prací (jako závislou proměnnou) a nakupováním a hraním si s dětmi (jako nezávislými proměnnými).

Tabulka 8: Výsledky vícenásobné lineární regrese - míra zájmu o nabídku dobrovolnických prací

	Součet čtverců	SV	Průměr čtverců	F	p
Regres.	57,819	14,000	4,130	1,090	0,368
Rezid.	772,601	204,000	3,787		
Celkem	830,420				

Zdroj: Vlastní výzkum

Poznámka: SV = stupně volnosti, F = hodnota testové statistiky, p = hladina statistické významnosti

Pozitivní závislost byla zjištěna u hraní si s dětmi (tabulka 9). Negativní závislost byla zjištěna u nakupování.

Dobrovolnická turistika (volunturismus) nebyla dříve brána jako dovolená. V dnešní době má nejčastěji podobu práce přes týden a poznávání dané země o víkend. Nejčastějším motivem je právě tužba poznat dané místo či zemi a zároveň pro ni udělat něco dobrého. V současnosti je o tento typ dovolené zájem, který neustále roste, přestože se nejedná o nový druh cestovního ruchu, volunturismus je znám už od devadesátých let. Takové cesty mohou být zaměřeny humanitárně, na vědecké průzkumy nebo jejich zaměření může být na ochranu životního prostředí. Časopis Forbes v roce 2008 sestavil seznam nejoblíbenějších destinací dobrovolnického cestovního ruchu, kam zařadil např. Ekvádor, Dominikánskou republiku, Tanzanii, Čínu, Thajsko a další. Česká republika by v souvislosti s voluntarismem mohla nabídnout práci v ochraně životního prostředí, podobně jako sousední Slovensko (Šindelářová, 2008).

Tabulka 9: Výsledky vícenásobné lineární regrese – prediktory míry zájmu o nabídku dobrovolnických prací

	b	Sm. chyba z b	t(204)	p
Absolutní člen	3,772	1,417	2,661	0,008
Wellness a lázně	-0,052	0,122	-0,424	0,672
Historické zajímavosti	0,113	0,190	0,593	0,554
Pracovní aktivity	0,170	0,151	1,130	0,260
Muzea, galerie, slavnosti	-0,166	0,203	-0,819	0,414
Nakupování	-0,305	0,150	-2,033	0,043
Zábava	0,116	0,209	0,552	0,581
Odpočinek	-0,039	0,214	-0,180	0,858
Pozorování přírody	-0,148	0,188	-0,787	0,432
Cykloturistika	-0,066	0,166	-0,397	0,691
Rekreačně-sportovní aktivity	-0,097	0,185	-0,526	0,599
Pěší turistika	0,176	0,156	1,128	0,261
Hry s dětmi	0,264	0,134	1,973	0,050
Názor na historii	0,048	0,175	0,273	0,785
Ekologické uvědomění	0,192	0,138	1,388	0,167

Zdroj: Vlastní výzkum

Poznámka: *b* = regresní koeficient beta, *t* = hodnota testové statistiky, *p* = hladina statistické významnosti

4.2.5 Návštěva míst se vzácnou flórou a vegetací s odborným doprovodem

Návštěva míst se vzácnou flórou a vegetací a regresní model, který se k ní vztahuje, zahrnuje takové nezávislé proměnné, jejichž beta parametry jsou signifikantní na hladině statistické významnosti $p < 0,05$. Vícenásobnou regresí vznikl model (tabulka 10), který dokazuje lineární závislost mezi nabídkou návštěvy míst se vzácnou flórou a vegetací (jako závislou proměnnou) a historickými zajímavostmi, pracovními aktivitami, návštěvou muzeí, galerií a slavností, názorem na historii a ekologickým uvědoměním (jako nezávislými proměnnými).

Tabulka 10: Výsledky vícenásobné lineární regrese - míra zájmu o nabídku návštěvy míst se vzácnou flórou a vegetací s odborným doprovodem

	Součet čtverců	SV	Průměr čtverců	F	p
Regres.	184,053	14,000	13,147	4,733	0,000
Rezid.	566,669	204,000	2,778		
Celkem	750,721				

Zdroj: Vlastní výzkum

Poznámka: *sv* = stupně volnosti, *F* = hodnota testové statistiky, *p* = hladina statistické významnosti

Nabídka návštěvy míst se vzácnou flórou a vegetací je nejvíce pozitivně závislá na názoru na historii, který následuje ekologické uvědomění (tabulka 11). Ekologické uvědomění dokazuje vztah dotazovaných k přírodě a kladnému přístupu k ochraně životního prostředí. Nejvyšší negativní závislost byla zjištěna u historických zajímavostí.

Na území CHKO Křivoklátsko se nachází pestré zastoupení rostlin a kriticky ohrožené, zákonem chráněné rostliny na Červeném seznamu České republiky, například kapradinka vratička měsíční. V oblasti se také vyskytuje velké množství památných stromů, jednotlivě jich je 611 (Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky & Správa CHKO Křivoklátsko, 2015h).

Tabulka 11: Výsledky vícenásobné lineární regrese – prediktory míry zájmu o nabídku návštěv míst se vzácnou flórou a vegetací s odborným doprovodem

	b	Sm. chyba z b	t (204)	p
Absolutní člen	2,957	1,214	2,436	0,016
Wellness a lázně	-0,101	0,104	-0,970	0,333
Historické zajímavosti	-0,488	0,163	-2,998	0,003
Pracovní aktivity	-0,282	0,129	-2,190	0,030
Muzea, galerie, slavnosti	0,378	0,174	2,175	0,031
Nakupování	-0,053	0,129	-0,410	0,682
Zábava	-0,074	0,179	-0,414	0,679
Odpočinek	0,126	0,184	0,687	0,493
Pozorování přírody	-0,139	0,161	-0,867	0,387
Cykloturistika	-0,106	0,142	-0,747	0,456
Rekreačně-sportovní aktivity	0,191	0,159	1,206	0,229
Pěší turistika	-0,150	0,134	-1,118	0,265
Hry s dětmi	0,056	0,115	0,490	0,625
Názor na historii	0,458	0,150	3,060	0,003
Ekologické uvědomění	0,396	0,118	3,341	0,001

Zdroj: Vlastní výzkum

Poznámka: *b* = regresní koeficient beta, *t* = hodnota testové statistiky, *p* = hladina statistické významnosti

4.2.6 Ubytování v ekologicky certifikovaných zařízeních

Ubytování v ekologicky certifikovaných zařízeních a regresní model, který se k němu vztahuje, zahrnuje takové nezávislé proměnné, jejichž beta parametry jsou signifikantní na hladině statistické významnosti $p < 0,05$. Vícenásobnou regresí vznikl model (tabulka 12), který nedokazuje lineární závislost mezi nabídkou ubytování v ekologicky certifikovaných zařízeních (jako závislou proměnnou) a jinou nabídkou aktivit šetrného cestovního ruchu (jako nezávislou proměnnou).

Tabulka 12: Výsledky vícenásobné lineární regrese - míra zájmu o nabídku ubytování v ekologicky certifikovaných zařízeních

	Součet čtverců	SV	Průměr čtverců	F	p
Regres.	49,891	14,000	3,564	0,856	0,608
Rezid.	849,652	204,000	4,165		
Celkem	899,543				

Zdroj: Vlastní výzkum

Poznámka: SV = stupně volnosti, F = hodnota testové statistiky, p = hladina statistické významnosti

Tabulka 13: Výsledky vícenásobné lineární regrese – prediktory míry zájmu o nabídku ubytování v ekologicky certifikovaných zařízeních

	b	Sm. Chyba z b	t(204)	p
Absolutní člen	3,439	1,486	2,314	0,022
Wellness a lázně	0,163	0,128	1,272	0,205
Historické zajímavosti	0,005	0,200	0,023	0,982
Pracovní aktivity	-0,038	0,158	-0,238	0,812
Muzea, galerie, slavnosti	-0,179	0,213	-0,844	0,400
Nakupování	-0,035	0,157	-0,221	0,826
Zábava	0,183	0,219	0,834	0,405
Odpočinek	-0,347	0,225	-1,543	0,124
Pozorování přírody	-0,079	0,197	-0,401	0,689
Cykloturistika	-0,074	0,174	-0,424	0,672
Rekreačně-sportovní aktivity	0,177	0,194	0,909	0,364
Pěší turistika	-0,164	0,164	-1,002	0,317
Hry s dětmi	0,032	0,140	0,226	0,821
Názor na historii	0,168	0,183	0,918	0,360
Ekologické uvědomění	0,265	0,145	1,825	0,070

Zdroj: Vlastní výzkum

Poznámka: b = regresní koeficient beta, t = hodnota testové statistiky, p = hladina statistické významnosti

4.3 Rozdíly v názorech mezi vybranými segmenty respondentů

Doposud se zjišťoval jen průměrný zájem dotazovaných o jednotlivé aktivity šetrného turismu, bez rozlišení podle pohlaví, věku či jejich koníčků, přičemž právě příslušností k určité kategorii se může míra zájmu o nabízené aktivity odlišovat.

4.3.1 Testování pomocí dvouvýběrových t-testů

Dvojice ženy a muži, rybáři a nerybáři, myslivci a nemyslivci a jejich střední hodnoty byly porovnány softwarem Statistica, verze 12, na hladině významnosti 0,05. V následujících podkapitolách jsou zjištěné rozdíly rozebrány.

4.3.1.1 Rozdílnost vnímání aktivit šetrného turismu podle pohlaví

Signifikantní rozdíl středních hodnot u aktivity šetrného cestovního ruchu – rybolov systémem „chyt' a pust'“, byl zjištěn dvouvýběrovým t-testem (tabulka 14).

Tabulka 14: Rozdíl mezi ženami a muži – dvouvýběrový t-test

	Ženy		Muži	
	Ø	± S.D.	Ø	± S.D.
Farma	3,073	1,696	3,046	1,897
Rybolov	2,955	1,960	3,725	2,099
Zvěř	3,564	1,764	4,037	1,919
Dobrovolnictví	4,591	1,907	4,486	2,003
Flóra	4,527	1,866	4,450	1,853
Ekologické ubytování	3,782	1,979	3,459	2,080

Zdroj: Vlastní výzkum

Poznámka: Ø = průměrné hodnoty odpovědí mužů a žen, S. D. = směrodatné odchylky, počet žen =110, počet mužů =109 .

Muži mají kladnější vztah k rybolovu a v průměru o tuto aktivitu vyjádřili větší zájem než ženy.

4.3.1.2 Rozdílnost vnímání aktivit šetrného turismu podle záliby v rybaření

Dva signifikantní rozdíly středních hodnot byly pomocí dvouvýběrového t-testu zjištěny u rybolovu systémem „chyt' a pust'“ a u návštěvy míst se vzácnou flórou a vegetací (tabulka 15).

Tabulka 15: Rozdíl mezi rybáři a nerybáři – dvouvýběrový t-test

	Rybáři		Nerybáři	
	Ø	± S.D.	Ø	± S.D.
Farma	3,063	1,818	3,047	1,718
Rybolov	4,535	1,930	3,045	2,175
Zvěř	3,892	1,831	3,419	1,918
Dobrovolnictví	4,551	1,950	4,488	1,981
Flóra	4,710	1,846	3,581	1,622
Ekologické ubytování	3,710	2,065	3,256	1,866

Zdroj: Vlastní výzkum

Poznámka: Ø = průměrné hodnoty odpovědí rybářů a nerybářů, S. D. = směrodatné odchytky, počet rybářů = 43, počet nerybářů = 176.

Z výzkumu vyplývá, že respondenti rybáři mají v průměru o rybolov systémem „chyt’ a pust’“ větší zájem než respondenti rybaření se nevěnující. Zároveň je u rybářů prokazatelný zájem o návštěvu míst se vzácnou flórou a vegetací.

4.3.1.3 Rozdílnost vnímání aktivit šetrného turismu podle záliby v myslivosti

Dva signifikantní rozdíly středních hodnot byly pomocí dvouvýběrového t-testu zjištěny u pozorování zvěře s odborným průvodcem a u nabídky dobrovolnických prací (tabulka 16).

Tabulka 16: Rozdíl mezi myslivci a nemyslivci – dvouvýběrový t-test

	Myslivci		Nemyslivci	
	Ø	± S.D.	Ø	± S.D.
Farma	3,059	1,818	3,063	1,526
Rybolov	3,330	2,079	3,438	1,896
Zvěř	3,729	1,805	4,688	2,272
Dobrovolnictví	4,616	1,906	3,563	2,308
Flóra	4,522	1,857	4,063	1,843
Ekologické ubytování	3,660	2,036	3,125	1,962

Zdroj: Vlastní výzkum

Poznámka: Ø = průměrné hodnoty odpovědí myslivců a nemyslivců, S. D. = směrodatné odchytky, počet myslivců = 16, počet nemyslivců = 203.

Výrazně vyšší zájem mají o aktivitu pozorování zvěře s odborným průvodcem osoby, které se myslivosti nevěnují. Naopak o nabídku dobrovolnických prací vyjádřili větší zájem respondenti myslivci.

4.3.2 Testování vlivu věku na atraktivitu nabídek šetrného turismu

Věkové kategorie 66-75 let a nad 75 let byly při porovnávání sloučeny do jedné skupiny, protože se jedná o ekonomicky neaktivní obyvatelstvo.

Prostřednictvím Levenova testu bylo zjištěno, že všech šest aktivit šetrného cestovního ruchu splňuje podmínky pro porovnání jednofaktorovou analýzou rozptylu.

4.3.2.1 Porovnání jednotlivých věkových skupin pomocí ANOVY

Jednofaktorovou analýzou rozptylu došlo k potvrzení nulové hypotézy o shodě středních hodnot (tabulka 17). Nebyly patrné žádné signifikantní rozdíly středních hodnot mezi jednotlivými věkovými skupinami u žádné ze šesti aktivit šetrného turismu.

Tabulka 17: Míra atraktivity nabídek šetrného turismu v jednotlivých věkových kategoriích

	18-25		26-35		36-45	
	Ø	± S.D.	Ø	± S.D.	Ø	± S.D.
Farma	33,258	15,976	32,814	14,750	32,536	14,514
Rybolov	36,000	16,393	37,814	14,350	37,853	14,239
Zvěř	37,516	15,583	42,544	14,093	42,521	15,477
Dobrovolnictví	36,161	14,873	39,488	13,637	39,455	14,312
Flóra	45,226	14,837	47,321	16,425	47,118	14,452
Ekologické ubytování	34,710	14,960	37,465	13,638	37,621	16,031

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka 17: Dokončení

	46-55		56-65		nad 65	
	Ø	± S.D.	Ø	± S.D.	Ø	± S.D.
Farma	32,565	14,186	32,415	14,036	32,708	13,797
Rybolov	37,612	14,957	37,913	14,551	37,866	14,343
Zvěř	42,626	14,830	42,585	14,585	42,597	13,872
Dobrovolnictví	39,579	14,117	39,599	14,254	39,366	13,737
Flóra	47,393	14,682	47,169	13,930	47,153	12,623
Ekologické ubytování	37,477	14,599	37,507	14,184	37,380	14,089

Zdroj: Vlastní výzkum

Chybějící signifikantní rozdíl středních hodnot u jednotlivých věkových skupin dokazuje, že přepočtený zájem o aktivity šetrného cestovního ruchu na jednoho respondenta (jednu statistickou jednotku), je ve všech kategoriích stejný. Věk tedy v měření zájmu nezaujímá významné postavení.

4.4 Analýza nabídky šetrného cestovního ruchu v CHKO Křivoklátsko

Do této chvíle se v práci rozebírala pouze poptávka po produktech šetrného cestovního ruchu na území CHKO Křivoklátsko. Důležitá je zde ale i nabídka, která bude prozkoumána v následujících kapitolách.

4.4.1 Ekologické farmy a statky

V CHKO Křivoklátsko je ekologický způsob hospodaření sice nadějný, ale jeho prosazování probíhá pomalým tempem (Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky & Správa CHKO Křivoklátsko, 2015k).

V oblasti se nachází Rodinná ekofarma Terešov, která od roku 2010 vlastní certifikát bioproduktu na luční seno pro krmení koní (Dobročinný spolek terešovský Vlašťovka, n. d.). Rodinná Kozí farma ve Skryjích chová krátkosrsté bílé kozy. Kozy nechávají volně pást a z jejich mléka poté vyrábějí mléčné produkty, např. čerstvý kozí sýr přírodní či kořeněný, zrající kozí sýr s plísní na povrchu či kefír z kozího mléka. Výrobky je možno zakoupit přímo v obchůdku na farmě nebo na specializovaných trzích (Český rozhlas, 1997-2015). Statek Krkavčí Hora ve Stradonicích u Nižboru nabízí ustájení koní, po domluvě nabízí i výcvik a prodávají krmivo pro koně (Krkavčí Hora, n. d.). Breezeway Horse Ranch v Březové chová a cvičí koně, které jsou také nabízeny k prodeji. Ranč nabízí výuku a přípravu na westernové soutěže na svých koních, k dispozici je též County & Western Club, kde je nabídka posezení jak uvnitř, tak venku s možností grilování (Breezeway Horse Ranch, 2015). Restaurant – penzion Žilina poblíž Kladna zajišťuje pro zákazníky jízdy na koních (Kamsi.cz, 2006-2015). Anđel apartments nabízí ubytování ve třech samostatných chaloupkách, jako možnost vyžití je zde mimo jiné zajištěna nabídka rybolovu či projížďek na koních (Penziony.cz, n. d.).

4.4.2 Rybolov

Za nejvýznamnější vodní tok je považována řeka Berounka. V oblasti se nachází vodní nádrž Klíčava a celkem asi 278 rybníků. Na území Křivoklátska je evidováno přes 30 rybářských revírů (Rekreační-ubytování.cz, 2004-2015).

Revíry na řece Berounce se dělí na pstruhové a mimopstruhové. Řeka je rozdělena do několika revírů. Revír Berounka 3 je sice takto označován od jezu v Karlštejně, ale zasahuje na území CHKO Křivoklátska u Hýskova. V tomto revíru je povoleno chytat ryby z plavidel, při vylovení je nutno mít podběrák, výjimečně je zde povolen odlov jelce jesena s minimální mírou 30 cm. Revír Berounka 4A je takto označován od Hýskova k jezu v Nižboru, také je povoleno lovit z plavidel s nutností mít podběrák. Jako revír Berounka 4B se označuje úsek od jezu v Nižboru po Valentův mlýn v Sýkořici. Je povoleno lovit z plavidel s výjimkou úseku nad jezem, který je označený tabulí. Ulovit se může štika (nad 55 cm) nebo kapr (40 – 70 cm). Kapry nad 70 cm je nutné neprodleně a šetrně vrátit zpět do revíru. Od mlýna v Sýkořici po jez v Nezabudicích, je úsek označován jako Berounka 5. V Nezabudicích je rybí přechod, který je vyznačen tabulemi a je zde zakázáno lovit. Berounka 6 je úsek od jezu v Nezabudicích po jez elektrárny na Zvíkovci. Kromě štiky a kapra je zde povolen lov parmy, její míra musí přesahovat 45 cm. Tyto revíry jsou označovány za mimopstruhové. Pstruhové revíry se na řece Berounce vyskytují dva, Berounka 4P a Berounka 6P. Za revír Berounka 4P se považuje od soutoku s řekou Habrový potok až k pramenům i s přítoky, avšak mimo rybníky, které na toku leží a Vúznice také až k pramenům, včetně přítoků a mimo rybníky. Tento úsek je chovným revírem a platí zde zákaz lovu ryb. Do revíru 6P Modřejo-vický, Slabecký, Tyterský a Týřovický potok i s jejich přítoky. Jedná se o levostranné přítoky řeky Berounky, taktéž jsou chovným revírem a lov je zde zakázán. (Středočeský územní svaz, 2014-2015)

V oblasti CHKO Křivoklátsko nebyla nalezena nabídka lovu ryb systémem „chyt' a pust'“.

4.4.3 Myslivost a pozorování zvěře

Na území CHKO Křivoklátsko je v současné době 77 honiteb a z nich jedna obora (mimo Lánskou oboru), kde jsou stanovené normy stavů zvěře. Například jelen evropský se v honitbě vyskytuje 369krát, srnec obecný 2842krát, prase divoké 124krát, zajíc polní 4926krát, bažant obecný 3469krát, sika japonský 10krát a muflon 102krát.

V Lánské oboře, která má rozlohu 3 000 hektarů, jsou normy stavů trochu odlišné a například jelen evropský se zde vyskytuje 350krát a sika japonský dokonce 300krát, norma stavu pro prase divoké je upravena na 50 kusů (Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky & Správa CHKO Křivoklátsko, 2015c).

Více než polovinu území tvoří lesy. Snaha místních lesníků o zachování vysokých přírodních hodnot tohoto lesního ekosystému a zachování a rozvoj tradice křivoklátského lesnictví je přivedlo k založení prvního lesnického parku na území naší republiky. Vyhlášen byl 13. května 2010 a jedná se i o první takový park v Evropě (Lesy České republiky, Lesnický park Křivoklátsko, 2012).

Nabídka pozorování zvěře s doprovodem v CHKO Křivoklátsko je pro veřejnost nabízena honitbou Leontýn pod názvem programu „Vycházky za myslivostí aneb myslivost trochu jinak...“. Pozorování trvá dvě až tři hodiny a uskutečňuje se po celý rok, kdy doporučený počet osob jsou dvě až tři. Nabídka slibuje neopakovatelné okamžiky strávené na posedu při pozorování lesní zvěře, zajímavé informace od doprovodu a zvláštní atmosféru (Lesy České republiky, Informační a vzdělávací středisko Lesů ČR, s. p., Křivoklát, n. d.). Nicméně zvěř lze pozorovat na různých místech. Křivoklátsko je často označováno za „kolébku“ české myslivosti. Lánská obora, zřízena v roce 1817, je bytelnou zdí oplocená část křivoklátských lesů určená pro reprezentační myslivost. Po dél Lán byla zřízena naučná stezka, na níž je vyhlídka, odkud je možno pozorovat zvěř v jejím přirozeném prostředí (Lány, 2005-2015). Dvůr Míče nedaleko Křivoklátku má ve své nabídce dokonce noční pozorování zvěře (Dvůr Míče, n. d.).

4.4.4 Správa CHKO Křivoklátsko a naučné stezky

Podle zákona o ochraně přírody a krajiny č. 114/92 Sb. je Správa CHKO Křivoklátsko odbornou organizací, jež se zabývá ochranou přírody. Dále uskutečňuje činnost zvláštní správy státu v úseku ochrany krajiny, stará se o státem svěřený majetek, spravuje projekt, který pečuje o krajinu a pečuje o národní přírodní rezervace a památky (Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky & Správa CHKO Křivoklátsko, 2015d). Do území CHKO Křivoklátsko zasahuje i působnost Místní akční skupiny Rakovnicko, která vznikla v roce 2006 a mezi lety 2007 - 2013 byla jednou z nejlépe hodnocených místních akčních skupin v naší republice (Místní akční skupina Rakovnicko, 2015).

Na území vybrané oblasti se nachází osm naučných stezek – Cyklistická naučná stezka Křivoklát - Rakovník, Naučná stezka keltského oppida Stradonice, Lánská obora, Paraplíčko, U Emerita, Údolí ticha, Školní naučná stezka přírodovědná Křivoklát a Vodácká naučná stezka Berounka. Obousměrná Cyklistická naučná stezka Křivoklát – Rakovník byla vybudována v roce 2002, je řazena mezi středně náročné trasy a její délka je sedmnáct kilometrů. Skoro po celé její délce je asfaltový povrch, po stranách stezky je umístěno celkem deset informačních panelů. Naučná stezka keltského oppida je dlouhá čtyři kilometry, vede po polních cestách a pěšinách, které jsou zpevněné, a jedná se o středně náročnou trasu. Na trase je celkem šest informačních panelů, kde se návštěvníci dozvědí informace o historii keltského národa a bývalého oppida, o archeologickém průzkumu a nalezených předmětech. Naučná stezka Lánská obora je nenáročnou, pět kilometrů dlouhou trasou, která byla zpřístupněna v roce 2006. Na trase jsou tři odpočívadla a celkem dvacet osm informačních tabulí, kde jsou představena zvířata Lánské obory a Chráněná krajinná oblast Křivoklátsko. Naučná stezka Paraplíčko vznikla v roce 2003 žáky Základní školy Křivoklát v rámci vyučování formou projektu a ve spolupráci se Správou CHKO Křivoklátsko. Stezka se nachází v obci Křivoklát, je dlouhá jeden a půl kilometru a je středně náročnou trasou. Prochází Přírodní rezervací Na Babě a je určena hlavně pro rodiče s dětmi, protože informační panely, kterých se zde nachází pět, jsou v menší výšce právě kvůli dětem. V roce 2000 byla vybudována jeden kilometr dlouhá, středně náročná Naučná stezka U Emerita, která seznamuje návštěvníky s dřevinami této oblasti, kdy si návštěvníci mohou na třiceti pěti druzích různých keřů a stromů vyzkoušet, zda je poznají. Na stezce se nacházejí celkem tři informační panely, kde jsou uvedeny základní údaje a kde jsou znázorněny keře a stromy, které se v oblasti rostou. Naučná stezka Údolí ticha byla zprovozněna v roce 2001 a její trasa je dlouhá tři kilometry, je středně náročnou obousměrnou trasou. Na stezce se nachází celkem deset informačních panelů s informacemi o přírodě a zajímavostech okolí stezky, jsou na nich vyobrazení živočichové žijící v nedalekém potoce a rostliny. Školní naučná přírodovědná stezka Křivoklát je jednosměrnou, středně náročnou stezkou dlouhou jeden kilometr. Stezka má start u Základní školy v Křivoklátě a obsahuje celkem dvacet informačních tabulí, které se věnují péči o zvěř, ptactvo, geologii a kde je vyobrazeno celkem dvě stě rostlin a živočichů. Vodácká naučná stezka Berounka je středně náročnou trasou vedoucí pouze po řece, funguje od roku 1984, start je na Zvíkovci a konec v Hlásné Třebáni v Českém Krasu. Její délka činí osmdesát dva kilometrů, kde je z celkového počtu čtrnácti tabulí deset zastávek s informačními tabulemi na území

CHKO Křivoklátsko (v Českém Krasu jsou zbylé čtyři tabule) o řece Berounce, historii a významných osobnostech, či o přírodě. Tato stezka má svého vlastního průvodce a tím je vydra z knihy Vydra z Černé tůně od Stanislava Reiniše (Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky & Správa CHKO Křivoklátsko, 2015e).

4.4.5 Cyklotrasy

V CHKO Křivoklátsko je v provozu přes 271 kilometrů značených cyklotras (Online Travel Solutions, n. d.). Za zmínku určitě stojí šedesát pět kilometrů dlouhý cyklookruh, který vede převážně v CHKO Křivoklátsko, ale start i cíl má v Berouně. Začíná se tedy v Berouně, odkud okruh vede přes Králův Dvůr směr Svatá, která je první vesnicí ležící na kraji křivoklátských lesů. Ze Svaté se pokračuje ve směru na Kublov, kdy cesta nejdříve stoupá po asfaltu a poté pokračuje hustým lesem. Dojede se až k velké pasece, kde leží obce Kublov a Broumy. V Broumech se pokračuje ve směru Skryje, pod Skryjemi se přejezdí most na druhý břeh Berounky, odkud je možné sledovat zříceninu hradu Týřov. Právě toto místo se objevilo v dílech spisovatele Oty Pavla. Dále následuje stoupaní za Nezabudicemi a poté klesání do Roztok, aby se znovu stoupalo do Karlovy Vsi. Závěr okruhu je nenáročný, vede po asfaltu většinou z kopce nebo po rovině po silnici z Křivoklátska směr Nižbor, odkud se dojíždí zpět do Berouna (Štěpánek, 2011).

4.4.6 Pozorování vzácné flóry a památné stromy

CHKO Křivoklátsko je rozdělena na maloplošná zvláště chráněná území v oblasti, kam patří čtyři národní přírodní rezervace (Kohoutov, Týřov, Velká Pleš a Vůznice), šestnáct přírodních rezervací (Brdatka, Čertova skála, Červený kříž, Dubensko, Jezírka, Jouglovka, Kabečnice, Lípa, Na Babě, Nezabudické skály, Prameny Klíčavy, Stříbrný luh, Svatá Alžběta, Údolí Klíčavy, U Emerita, Vysoký tok) a šest přírodních památek (Trubínský vrch, Skryjsko-týřovické kambrium, Stará Ves, Valachov, Vraní skála, Zdická skalka u Kublova). Správa CHKO Křivoklátska pečuje i o národní přírodní památky (Bilichovské údolí, Cikánský dolík, Odlezenské jezero a Vosek) (Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky & Správa CHKO Křivoklátsko, 2015f).

Pro CHKO Křivoklátsko jsou typické hájové květeny, na jihovýchodě oblasti rostou teplomilné rostliny a na severním okraji oblasti se vyskytují podhorské druhy rostlin. Zastoupení rostlin je zde skutečně bohaté, příkladem zde vyskytujících se rostlin mohou být trávníky bohaté na spoustu druhů trav, vřesoviště a louky, kde roste upolín

nejvyšší nebo vstavač májový. I když je to pro oblast Křivoklátska netypické, vyskytují se zde i vodní rostliny. V CHKO Křivoklátsko rostou rostliny, jež jsou zařazeny do Červeného seznamu České republiky jako zákonem chráněné. Příkladem může být kriticky ohrožená kapradinka vratička měsíční, která roste ve vlhkých lesích, hořeček ladní pobaltský, který se vyskytuje v celé České republice pouze na dvou místech či kapradinka skalní. Dalšími rostlinami jsou koniklec luční český, česnek tuhý, vstavač osmahlý rostoucí na některých loukách, vstavač nachový, kruštík Greuterův rostoucí ve vlhkých údolích, ostřice Davallova a hvozdík lesní. Na pokraji vymřeni je v CHKO Křivoklátsko rostlina hořec hořepečník (Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky & Správa CHKO Křivoklátsko, 2015g).

Za památné stromy jsou podle zákona označovány mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí. Mimořádně významné mohou být esteticky, pozoruhodným vzrůstem, nebo strom pamatuje nějakou historickou událost či je o něm vyprávěna pověst. V CHKO Křivoklátsko se začaly památné stromy vyhlášovat hned od jejího vzniku v roce 1978, v roce 2012 evidováno 59 objektů zvláštní péče o dřeviny, z toho čtyři stromořadí, pět skupin a padesát jednotlivých stromů. V oblasti zákonem chráněno celkem 611 stromů (číslo zahrnuje i skupiny a aleje). Větší zastoupení mají listnaté stromy oproti jehličnatým. Ve vyhlášených alejích se nejčastěji vyskytuje jírovec maďal (celkem 399krát), který následuje lípa srdčitá a jeřáb břek. Nejčastějším stromem, který se vyskytuje mezi chráněnými jednotlivci, je dub letní, následován lípou srdčitou, dubem zimním a lípou velkolistou (Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky & Správa CHKO Křivoklátsko, 2015h).

V CHKO Křivoklátsko nebyla nalezena nabídka pozorování vzácné flóry pod odborným průvodcem.

4.4.7 Veřejné akce

Správa CHKO Křivoklátsko pravidelně organizuje akce pro veřejnost. Jedná se např. o Evropský den parků, Den Země, Den stromů, Čistá Berounka nebo Evropská netopýří noc (Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky & Správa CHKO Křivoklátsko, 2015i).

Křivoklátská Evropská netopýří noc se koná na nádvoří hradu Křivoklát. Návštěvníci se dozvědí, jak netopýří žijí, jsou jim ukázáni živí netopýří a ochočené si mohou i pohladit, součástí akce bývá i dokumentární film (Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky & Správa CHKO Křivoklátsko, 2015j).

5 Návrhy optimalizace využití oblasti šetrným cestovním ruchem

Provedenou analýzou nabídky a poptávky v CHKO Křivoklátsko po produktech šetrného turismu, lze navrhnout doporučení, která podpoří rozvoj šetrného turismu ve vybrané oblasti. Doporučení jsou následně rozepsány.

5.1 Spojení nabídky ubytování na farmě se zapojením se do hospodářství s možností cykloturistiky

Z výzkumu vyplynula pozitivní závislost ubytování na farmě s cykloturistikou. Z toho důvodu by mělo dojít k vytvoření nabídky ubytování na farmě, která by byla spojena s možností cykloturistiky po okolí. Pro turisty by mohl být vytvořen program, který by zahrnoval jak práci a poznávání života na farmě, tak možnost aktivního odpočinku formou jízdy na kole s poznáváním okolí. Po vytvoření této nabídky by mohlo dojít k nárůstu poptávky o tuto nabídku. Jedním z důvodů by mohl být vysoký počet kilometrů cyklistických tras v oblasti, které by turisté mohli při ubytování na farmách využít.

5.2 Rozšíření nabídky dobrovolnických prací v chráněném území

Správa CHKO Křivoklátsko ve spolupráci s Agenturou ochrany přírody a krajiny České republiky většinou nevyužívá k opravám a jiným pracím dobrovolníky. Výjimkou je akce „Čistá Berounka“, která se koná každý rok na jaře. Dobrovolníci se mohou přihlásit, jsou rozděleni do skupin a pod dohledem koordinátora čistí řeku z kánoí. Po konci akce je pro účastníky připraven program (Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky & Správa CHKO Křivoklátsko, 2015). Dobrovolnický cestovní ruch se stává fenoménem, a proto by bylo vhodné zařadit více dobrovolnických akcí i na území CHKO Křivoklátsko. Došlo by i k úspoře nákladů, protože dobrovolníci si vše zpravidla hradí sami.

5.3 Uvedení nabídky návštěvy míst se vzácnou flórou a vegetací s odborným doprovodem

V CHKO Křivoklátsko tato nabídka zcela chybí. Ve výzkumu byl vyjádřen zájem o tuto aktivitu, a tudíž by zavedení nabídky návštěvy míst se vzácnou flórou a vegetací s odborným doprovodem mohlo ještě více zatraktivnit oblast CHKO Křivoklátska. Nabídka tohoto produktu by mohla přilákat turisty nejen díky jejich ekologickému uvědomění, ale i zájmu o historii, kdy by návštěva takových míst s odborným doprovodem mohla být atraktivní pro více věkových skupin obyvatelstva.

6 Závěr

Problematikou řešenou v této bakalářské práci byl šetrný cestovní ruch v CHKO Křivoklátsko.

První část zjišťovala zájem návštěvníků o šest nabízených aktivit šetrného cestovního ruchu – nabídka možnosti ubytování na farmě se zapojením se do hospodářství, nabídka rybolovu systémem „chyt' a pust'“, možnost pozorovat zvěř s odborným doprovodem, nabídka dobrovolnických prací v chráněných územích, možnost návštěvy míst se vzácnou flórou a vegetací s odborným doprovodem, a možnost ubytování se v ekologicky certifikovaných zařízeních. Zájem návštěvníků byl zjišťován prostřednictvím dotazníků v letní sezóně roku 2013 u hradu Křivoklát, protože patří k nejnavštěvovanějším místům oblasti. Celkem bylo získáno 219 dotazníků.

Získaná data byla analyzována a byl zjištěn zájem o návštěvu míst se vzácnou flórou a vegetací s odborným doprovodem a o pozorování zvěře s odborným doprovodem. Rozdíly mezi jednotlivými skupinami byly šetřením prokázány u respondentů rybářů a osob rybaření se nevěnujících, respondentů myslivců a osobami, které se myslivosti nevěnují, ale také mezi jednotlivými věkovými skupinami a pohlavím. Rybáři vyjádřili výrazný zájem o nabídku rybolovu systémem „chyt' a pust'“, protože se jedná o jejich největší zálibu. Také myslivci vyjádřili výrazný zájem u jejich největší záliby, a to pozorování zvěře, zároveň však vyjádřili zájem o nabídku dobrovolnických prací v chráněné oblasti. Ve věkové kategorii 26 - 35 let byl zjištěn výrazně nižší zájem o nabídku ubytování na farmě se zapojením se do hospodářství. Naopak nejvyšší zájem byl zjištěn u věkové kategorie 46 – 55 let, a to u nabídky návštěvy míst se vzácnou flórou a vegetací s odborným doprovodem. Tímto dotazníkovým šetřením došlo nejen k naplnění vedlejšího cíle, kterým bylo zhodnocení preferencí návštěvníků oblasti CHKO Křivoklátsko, ale také k negaci hypotézy H3.1 (nejsou známy nerovnosti v charakteristikách návštěvníků mezi jednotlivými kategoriemi).

V další části bakalářské práce byla posuzována současná nabídka produktů šetrného turismu v CHKO Křivoklátsko. Studium internetových stránek a odborné literatury bylo zjištěno, že se v oblasti nachází Rodinná farma Terešov, která se věnuje bioprodukcí lučního sena a Kozí farma ve Skryjích, která vyrábí a prodává mléčné produkty. Nabídka rybolovu systémem „chyt' a pust'“ nebyla v oblasti nalezena, přestože se zde nachází asi 278 rybníků, vodní nádrž Klíčava a nejvýznamnější tok, řeka Berounka.

Nabídka pozorování zvěře s odborným doprovodem je v oblasti pouze jedna, přestože se v oblasti vyskytuje 77 honiteb a jedna obora. Jediná nabídka byla nalezena u honitby Leontýn, pozorování zvěře trvá asi 2-3 hodiny a uskutečňuje se po celý rok. V oblasti naopak zcela chybí nabídka návštěvy míst se vzácnou flórou a vegetací s odborným doprovodem. Přitom se v oblasti vyskytuje mnoho zajímavých, ohrožených a zákonem chráněných, dokonce i netypických rostlin. V Křivoklátsku je vyhlášeno celkem 611 památných stromů. Je zde vybudováno přes 270 km cyklotras a osm naučných stezek. Analýzou došlo k naplnění jak primárního, tak vedlejšího cíle. Primárním cílem bylo zhodnocení současného stavu šetrných typů turismu v CHKO Křivoklátsko, vedlejším struktura předpokladů rozvoje cestovního ruchu v CHKO Křivoklátsko a její posouzení. Analýzou došlo též k zamítnutí hypotézy H1.1 (struktura předpokladů cestovního ruchu v CHKO Křivoklátsko není diverzifikovaná) a H2.1 (v CHKO Křivoklátsko je rozmístění předpokladů cestovního ruchu rovnoměrné).

Základem pro návrhy optimalizací využití oblasti šetrným cestovním ruchem, byla absence některých forem šetrného turismu, o které návštěvníci vyjádřili zájem. Navrhováno bylo třeba spojit nabídku ubytování na farmě se zapojením se do hospodářství s možností cykloturistiky a poznáním okolí, kdy lidé nejen poznají život na farmě, ale i aktivním sportem poznají okolí. Ještě větší atraktivnost území Křivoklátska by mohlo způsobit zavedení nabídky návštěvy míst se vzácnou flórou a vegetací s doprovodem odborníka. Tato závěrečná část naplnila cíl číslo čtyři (návrhy vhodné k nejlépe možnému využití oblasti CHKO Křivoklátsko cestovním ruchem), a zároveň došlo k negaci hypotézy H4.1 (ve vybrané oblasti není možno rozvíjet cestovní ruch).

V bakalářské práci došlo postupně k naplnění všech stanovených cílů a hypotéz.

7 Summary

The current state of eco-friendly types of tourism was evaluated in the selected area Křivoklátsko.

The first part investigated the interest of visitors to the six activities of eco-friendly types of tourism – an accommodation on farms with an opportunity to get involved in farming, fishing by the system “catch and release”, observing animals with a guide, volunteering, visiting places with the rare flora and vegetation with a guide and accommodation in certified ecological facilities. Questioning took place personally in the Czech language during the summer season. Total were interviewed 219 persons.

The obtained data was analyzed and it was found that respondents are interested in visiting places with rare flora and vegetation with a professional guide and in observing animals with a professional guide. Differences in survey were detected between group of respondents who are fishing and people who are not fishing, between hunters and those who are not engaged in hunting, but also between different age groups and gender. In the age group of 26-35 years was found considerably less interest in accommodation on farms with an opportunity to get involved in farming. Conversely, the highest interest was found in the age group of 46-55 years that is interested in visiting the sites with rare flora and vegetation with a professional guide.

In the next part of the thesis the current offer of eco-friendly types of tourism in Křivoklátsko was judged. An offer of fishing by the system "catch and release" was not found in the area. There is only one offer of observing animals with a professional guide in the area of the hunting grounds Leontýn. On the contrary, offer of visiting places with rare flora and vegetation with a professional guide is completely absent.

The fact, that some offers of friendly tourism were missing in the area of Křivoklátsko, was the basis of my suggestions for optimization. For example it was suggested to combine an accommodation on a farms with an opportunity to get involved in farming with cycling and exploring the area. The introduction of an offer of visiting places with rare flora and vegetation with a professional guide would make the area of Křivoklátsko even more attractive.

8 Seznam použitých zdrojů

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, & Správa CHKO Křivoklátsko (2015a). *Geomorfologie*. Získáno 24. 2. 2015, z <http://krivoklatsko.ochranaprirody.cz/charakteristika-oblasti/geomorfologie/>.

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, & Správa CHKO Křivoklátsko (2015b). *Charakteristika oblasti*. Získáno 24. 2. 2015, z <http://krivoklatsko.ochranaprirody.cz/charakteristika-oblasti/>.

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, & Správa CHKO Křivoklátsko (2015e). *Naučné stezky*. Získáno 5. 3. 2015, z <http://krivoklatsko.ochranaprirody.cz/sprava-informuje/naucne-stezky/>.

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, & Správa CHKO Křivoklátsko (2015d). *O správě CHKO*. Získáno 5. 3. 2015, z <http://krivoklatsko.ochranaprirody.cz/o-sprave-chko/>.

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, & Správa CHKO Křivoklátsko (2015c). *Myslivost*. Získáno 5. 3. 2015, z: <http://krivoklatsko.ochranaprirody.cz/charakteristika-oblasti/myslivost/>.

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, & Správa CHKO Křivoklátsko (2015f). *Správa CHKO Křivoklátsko - základní údaje*. Získáno 6. 3. 2015, z <http://krivoklatsko.ochranaprirody.cz/>.

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, & Správa CHKO Křivoklátsko (2015g). *Flóra*. Získáno 6. 3. 2015, z <http://krivoklatsko.ochranaprirody.cz/charakteristika-oblasti/flora/>.

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, & Správa CHKO Křivoklátsko (2015h). *Památné stromy Křivoklátska*. Získáno 6. 3. 2015, z <http://krivoklatsko.ochranaprirody.cz/cinnost-spravy-chko/pamatne-stromy/>.

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, & Správa CHKO Křivoklátsko (2015i). *Ekologická výchova - EVVO*. Získáno 6. 3. 2015, z <http://krivoklatsko.ochranaprirody.cz/cinnost-spravy-chko/ekologicka-vychova-evvo/>.

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, & Správa CHKO Křivoklátsko (2015j). *4. Křivoklátská evropská netopyří noc*. Získáno 6. 3 2015, z <http://krivoklatsko.ochranaprirody.cz/sprava-informuje/akce/4-krivoklatska-evropska-netopyri-noc/>.

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, & Správa CHKO Křivoklátsko (2015k). *Zemědělství*. Získáno 5. 3 2015, z <http://krivoklatsko.ochranaprirody.cz/charakteristika-oblasti/zemedelstvi/>.

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, & Správa CHKO Křivoklátsko (2015l). *Čistá Berounka 2011*. Získáno 16. 4 2015, z <http://krivoklatsko.ochranaprirody.cz/sprava-informuje/akce/cista-berounka-2011/>.

Bedáňová, I. (n. d.). *Analýza rozptylu (ANOVA)*. Načteno z <http://cit.vfu.cz/statpotr/POTR/Teorie/Predn3/ANOVA.htm>.

Breezeway Horse Ranch (2015). *O nás a našich koních*. Získáno 5. 3 2015, z <http://www.bwhr.cz/>.

Budíková, M. (2006). *Statistika II: Distanční studijní opora*. [Adobe Digital Edition Version] Získáno 3. 3 2015, z http://econ.muny.cz/data/PSMTII/PSMTII_dso.pdf

Cyhelský, L., Kaňoková, J., & Novák, I. (1986). *Teorie statistiky*. Praha: SNTL - Nakladatelství technické literatury.

CzechTourism. (2015, 13. březen). *Příjmy z cestovního ruchu dosáhly 142 miliard*. Získáno 28. březen 2015, z <http://www.czechtourism.cz/pro-media/tiskove-zpravy/prijmy-z-cestovniho-ruchu-dosahly-142-miliard/>

Čermáková, A., & Střeleček, F. (1995). *Statistika I*. České Budějovice: JČU, Zemědělská fakulta.

Český rozhlas (1997-2015). *Kozí farma Skryje*. Získáno 5. 3 2015, z http://www.rozhlas.cz/strednicechy/akce/_zprava/kozi-farma-skryje--1227614.

ČRS, Středočeský územní svaz (2015). *Soupis revírů*. Získáno 5. 3 2015, z <http://crs-sus.cz/kategorie/soupis-reviru/>.

David, P., Dobrovolná, V., & Soukup, V. (2006). *Křivoklátsko*. Praha: S & D.

Dobročinný spolek terešovský Vlaš'ovka (n. d.). *Rodinná ekofarma Terešov*. Získáno 5. 3 2015, z http://vlastovka.org/?page_id=1878.

- Dvůr Míče, s. r. o. (n. d.). *Dvůr Míče - co nabízíme*. Získáno 5. 3 2015, z <http://www.dvur-mice.cz/>
- Francová, E. (2003). *Cestovní ruch*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Goeldner, C. R., & Ritchie, J. R. B. (2009). *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*. (11th ed.) New York: Wiley.
- Gučík, M., & kolektiv. (2004). *Krátký slovník cestovního ruchu*. Banská Bystrica: Slovensko-švajciarské združenie pre rozvoj cestovního ruchu.
- Hesková, J., Beránek, J., Dvořák, V., Novácká, L., & Oriška, J. (2011). *Cestovní ruch pro vyšší odborné školy a vysoké škol* (2nd ed.). Praha: Fortuna.
- Hindls, R., Hronová, S., & Novák, I. (2000). *Metody statistické analýzy pro ekonomy*. Praha: Management Press.
- Hora, K. (n. d.). *Statek Krkavčí Hora*. Získáno 5. 3 2015, z: <http://krkavcihora.cz/>
- Horner, S., & Swarbrooke, J. (2003). *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času: Aplikovaný marketing služeb*. (J. Rezek, Trans.) Praha: Grada Publishing, a. s. . (Originál vydán v roce 1996).
- Hrala, V. (1998). *Geografie cestovního ruchu*. Praha: VŠE.
- Chromá, K. (2013). *Ekologické hotely v Česku? Žádný boom se zatím nekoná*. Získáno 10. 3 2015, z [nazeleno.cz](http://www.nazeleno.cz) - Chytrá řešení pro každého: <http://www.nazeleno.cz/bio/ekologicke-hotely-v-cesku-zadny-boom-se-zatim-nekona.aspx>.
- Kamsi.cz. (2006-2015). *Restaurant-penzion Žilina*. Získáno 5. 3 2015, z [Kamsi.cz: http://ubytovani.kamsi.cz/restaurant-penzion-zilina/detail/8422](http://ubytovani.kamsi.cz/restaurant-penzion-zilina/detail/8422).
- Kunešová, E., & Nedvědcová, A. (1992). *Technika cestovního ruchu*. Praha: Grada.
- Lep. (2009). *V Česku již máme deset ekologických ubytovacích zařízení*. Získáno 2015, z *Hospodářské noviny* - www.ihned.cz: <http://life.ihned.cz/cestovani/c1-38460360-v-cesku-jiz-mame-deset-ekologicky-ubytovacich-zarizeni>.
- Lesy České republiky, s. p. (2012). *Lesnický park Křivoklátsko*. Získáno 5. 3 2015, z <http://www.lesy-cr.cz/ls180/lesnicky-park-krivoklatsko/Stranky/default.aspx>.

- Lesy České republiky, s. p. (n. d.). *Informační a vzdělávací středisko Lesů ČR, s. p., Krivoklát*. Získáno 5. 3 2015, z https://www.lesy.cz/media/tiskove-zpravy/Documents/IVS-Krivoklat-LCR_brozura.pdf.
- Malá, V., & kolektiv. (2002). *Základy cestovního ruchu*. Praha: VŠE.
- Místní akční skupina Rakovnicko (2015). *Místní akční skupina Rakovnicko - jednodušší cesta k dotacím*. Získáno 5. 3 2015, z <http://www.mas-rakovnicko.cz/mas-rakovnicko-1/>.
- Morrison, A. M. (1995). *Marketing pohostinství a cestovního ruchu*. Praha: VICTORIA PUBLISHING, a. s. .
- Navrátil, J. (2012). *Návštěvník jako rozvojový faktor navštíveného místa*. Praha: Alfa Nakladatelství, s. r. o.
- Němčanský, M. (1996). *Agroturistika*. Karviná: Slezská univerzita Opava.
- Němčanský, M. (1996). *Geografie cestovního ruchu - obchodní jednání a společenský styk*. Karviná: Slezská univerzita Opava.
- Novacká, L. (2013). *Cestovní ruch, udržitelnost' a zodpovednosť na medzinárodnom trhu*. Bratislava: Ekonóm.
- Obec, Lány (2005-2015). *Lánská obora*. Získáno 5. 3 2015, z <http://www.obec-lany.cz/cz/lanska-obora>.
- Online Travel Solutions (n. d.). *CHKO Krivoklátsko - český poklad světového významu*. Načteno z <http://www.zamek-zbiroh.cz/chko-krivoklatsko.php>.
- Orieška, J. (2010). *Služby v cestovním ruchu*. Praha: Idea servis.
- Palatková, M. (2011). *Mezinárodní cestovní ruch*. Praha: Grada Publishing, a. s. .
- Pavelka, F., & Klímek, P. (2000). *Aplikovaná statistika*. Zlín: VUT Brno.
- Penziony.cz. (n. d.). *Úvod*. Získáno 5. 3 2015, z <http://www.andels.cz/>.
- Příbová, M., & kolektiv. (1996). *Marketingový výzkum v praxi*. Praha: Grada .
- Rakovnicko o. p. s. ve spolupráci s Krivoklátsko o. p. s. (2012). *Krivoklátsko & Rakovnicko*. GraTypoPring Pavel Fuksa.

- Raši, Š. (2003). *Marketing podniku cestovního ruchu*. Banská Bystrica: Univerzita Mateje Bela a Občanske združenie Ekonómie Banská Bystrica.
- Redakce portálu Kudy z nudy (2011). *Podzimní výlovy rybníků 2011*. Získáno 15. 4 2015, z <http://old.czechtourism.cz/kudy-z-nudy/projekt-kudy-z-nudy/zajimavosti-kudy-z-nudy-aktuality/podzimni-vylovy-rybniku-2011.html>.
- Rekreační-ubytování.cz. (2004-2015). *Kemp Višňová 1 - rybářské revíry*. Získáno 5. 3 2015, z <http://www.rekreacni-ubytovani.cz/ubytovani/krivoklat/kemp-visnova-1-3575/okoli/rybarske-reviry/>.
- Ryglová, K., Burian, M., & Vajčnerová, I. (2011). *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada.
- Stříbrná, M. (2005). *Venkovská turistika a agroturistika*. Praha: Profi Press, s. r. o.
- Šindelářová, L. (2008). *Volunturismus - dobrovolnická turistika*. Získáno 18. 4 2015, z <http://www.cestovatel.cz/clanky/volunturismus-dobrovolnicka-turistika/>.
- Štěpánek, V. (2011, 26. srpen). *Křivoklátsko: báječný cyklookruh srdcem budoucího národního parku*. Načteno z http://cestovani.idnes.cz/krivoklatsko-00s/na-kolo.aspx?c=A110824_155619_ig_kolo_web.
- Třicátník, J. (1996). *Geografie cestovního ruchu České republiky I*. České Budějovice: JČU.
- Vaněček, D. (1997). *Agroturistika*. České Budějovice: JČU, Zemědělská fakulta.
- Vojtko, V. (2014). *Myšlenkové mapy k marketingovému výzkumu 2014*. Načteno z <http://www.xmind.net/m/6wBt/>.
- Vysoká škola ekonomická v Praze (2007). *Venkovský cestovní ruch - jeho specifika a podmínky pro rozvoj* [Adobe Digital Edition Version] Načteno z <http://www.mmr.cz/getmedia/e117ea61-1783-4982-a4fa-bf6e1220f318/GetFile4.pdf>.
- Zbořil, K. (1994). *Marketingový výzkum*. Praha: VŠE.
- Zelenka, J., Těšitel, J., Pásková, M., & Kušová, D. (2013). *Udržitelný cestovní ruch - Management cestovního ruchu v chráněných územích*. Hradec Králové: Gaudeamus.
- Zíková, M. (2005). *Křivoklátsko*. Praha: Olympia, a. s.

9 Seznam obrázků

Obrázek 1: Pohlaví a věk respondentů, n=219.....	26
Obrázek 2: Aktivity, kterým se lidé věnují na dovolené.....	27
Obrázek 3: Názor respondentů na historii.....	27
Obrázek 4: Názor respondentů na aktivní vyhledávání informací o ochraně životního prostředí.....	28
Obrázek 5: Zastoupení myslivců.....	28
Obrázek 6: Zastoupení rybářů.....	29
Obrázek 7: Míra atraktivity nabídky aktivit šetrného cestovního ruchu – průměry.....	30

10 Seznam tabulek

Tabulka 1: Míra atraktivity nabídky aktivit šetrného cestovního ruchu – směrodatné odchylky.....	31
Tabulka 2: Výsledky vícenásobné lineární regrese - míra zájmu o ubytování na farmě se zapojením se do hospodářství.....	32
Tabulka 3: Výsledky vícenásobné lineární regrese – prediktory míry zájmu o ubytování na farmě se zapojením se do hospodářství.....	33
Tabulka 4: Výsledky vícenásobné lineární regrese - míra zájmu o rybolov systémem „chyt’ a pust’“.....	33
Tabulka 5: Výsledky vícenásobné lineární regrese – prediktory míry zájmu o rybolov systémem „chyt’ a pust’“.....	34
Tabulka 6: Výsledky vícenásobné lineární regrese - míra zájmu o pozorování zvíře s odborným doprovodem.....	35
Tabulka 7: Výsledky vícenásobné lineární regrese – prediktory míry zájmu o pozorování zvíře s odborným průvodcem.....	35
Tabulka 8: Výsledky vícenásobné lineární regrese - míra zájmu o nabídku dobrovolnických prací.....	36
Tabulka 9: Výsledky vícenásobné lineární regrese – prediktory míry zájmu o nabídku dobrovolnických prací.....	37
Tabulka 10: Výsledky vícenásobné lineární regrese - míra zájmu o nabídku návštěvy míst se vzácnou flórou a vegetací s odborným doprovodem.....	37
Tabulka 11: Výsledky vícenásobné lineární regrese – prediktory míry zájmu o nabídku návštěv míst se vzácnou flórou a vegetací s odborným doprovodem.....	38
Tabulka 12: Výsledky vícenásobné lineární regrese - míra zájmu o nabídku ubytování v ekologicky certifikovaných zařízeních.....	39
Tabulka 13: Výsledky vícenásobné lineární regrese – prediktory míry zájmu o nabídku ubytování v ekologicky certifikovaných zařízeních.....	39
Tabulka 14: Rozdíl mezi ženami a muži – dvouvýběrový t-test.....	40
Tabulka 15: Rozdíl mezi rybáři a nerybáři – dvouvýběrový t-test.....	41

Tabulka 16: Rozdíl mezi myslivci a nemyslivci – dvouvýběrový t-test.....	41
Tabulka 17: Míra atraktivity nabídek šetrného turismu v jednotlivých věkových kategoriích.....	42
Tabulka 17: Dokončení.....	42